

N:o 3.

Ank. till Riksd. Kansli den 2 Maj 1883, kl. 7 e. m.

Särskilda Utskottets Utlåtande, med anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående afskrifning af grundskatter samt af rustnings- och roteringsbesvären äfvensom inom Riksdagens Kamrar väckta förslag uti hithörande ämnen.

Till Särskilda Utskottets behandling hafva, utom frågorna rörande landt- och sjöförsvarets ordnande, öfverlemnats dels Kongl. Maj:ts förberörda proposition, dels ock följande inom Riksdagens Kamrar väckta motioner, nemligen:

Inom Första Kammaren:

Motion N:o 27, af Herr *O. M. Björnstjerna*, angående afskrifning af en del utaf rustnings- och roteringsbesvären samt aflösning af den återstående delen, och om bildande af en rekryteringskassa; och

Motion N:o 28, af *samme motionär*, om beredande af tillfälle att genom aflösning frigöra jord af skatte natur från densamma åliggande grundskatter m. m.; samt

Inom Andra Kammaren:

Motion N:o 14, af Herr *S. Ljunggren*, angående lindringar i rustnings- och roteringsbesvären;

Motion N:o 16, af *samme motionär*, angående afskrifning af grundränta;
 Motion N:o 82, af Herrar *A. P. Lind* och *I. Marcuson*, angående eftergift af kronans rätt till vissa kronan tillhöriga, men i jordeböckerna från äldre tider under skattetitel uppförda mindre hemmansdelar;

Motion N:o 92, af Herr *P. G. Petersson* i Brystorp, i fråga om afskrifning af frälseränta, som från hemman och lägenheter till enskilda utgår; och

Motion N:o 96, af Herr *G. Sälling*, om utfärdande af bestämmelser af allmän lags natur rörande afskrifning af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvärerna.

Härjemte har Utskottet till pröfning förehaft de delar af nedannämnde motioner, som ega sammanhang med frågan om grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning, nemligen af

Motionerna N:is 2 och 3 i Första Kammaren, af Friherre *R. Klinckowström*, angående bestämmande af några hufvudgrunder för landtförsvarets reorganisation samt angående betryggandet af den för den nydanade indelta armén utgående kostnad och rörande afskrifning af grundskatter och indelningsverk;

Motion N:o 29 i Första Kammaren, af Herr *J. E. Nyström*, angående afskrifning och aflösning af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvärerna, om indelningsverkets öfvertagande af staten samt angående beväringsskyldigheten; och

Motion N:o 57 i Andra Kammaren, af Herr *Jöns Rundbäck*, med förslag till grunder för försvarsväsendets ordnande.

Uti förberörda nådiga proposition har Kongl. Maj:t — under förutsättning att de af Kongl. Maj:t samtidigt till Riksdagen aflåtna framställningar angående landt- och sjöförsvarets ordnande komme att af Riksdagen bifallas och med åberopande af ett vid propositionen fogadt utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet den 8 Januari innevarande år — föreslagit:

1:o) Beträffande grundskatterna:

att Riksdagen, i syfte att den å viss jord hvilande grundskatt må afskrifvas genom eftergift första året af tio för hundra och sedermera hvart

annat är af fem för hundra af grundskattens ursprungliga belopp, måtte besluta:

1:o att ränta och kronotonde å hemman eller lägenhet i kronans jordeböcker och räkenskaper sammanföras till *en* summa, under benämning *grundskatt*:

2:o att af grundskatt å hemman eller lägenhet af skatte eller frälse natur äfvensom af dels kronan behållen grundskatt å ecklesiastikstatens boställen samt å hemman eller lägenheter, hvilka innehafvas af enskildt verk, menighet eller inrättning, dels ock af presternes utlagor tio för hundra afskrifvas med ingången af år 1884;

3:o att, der vid afskrifning å grundskatt för hemman eller lägenhet bråk af öre uppkommer, afskrifningsbeloppet skall beräknas till närmast högre öretal;

4:o att från den i punkten 2 här ofvan stadgade afskrifning undantagas hospitalens med ingången af år 1877 till statsverket indragna frälseräntor och andra afgälder af fast egendom;

5:o att grundskatt å de för statsverkets räkning utarrenderade egendommar skall, der nu gällande arrendekontrakt sådant föreskrifva, oafkortadt utgöras intill dess, vid upprättande af nya kontrakt om dessa egendommar eller deras disponerande på annat sätt, grundskatten kan utan förlust för statsverket upphöra;

6:o att grundskatt å militära och civila boställen skall med ingången af år 1884 helt och hållet upphöra; den kronan behållna grundskatt af dessa egendommar dock endast, så vida densamma kan statsverket ersättas genom en motsvarande minskning i vederbörande embets- eller tjänstemans penningafföring;

7:o att sådan i kronans jordeböcker upptagen grundskatt å ecklesiastika boställen samt å hemman och lägenheter, tillhöriga enskildt verk, menighet eller inrättning, som är vederbörande boställsinnehafvare eller hemmanets egare anordnad, skall med ingången af år 1884 ur jordebok och räkenskaper uteslutas;

8:o att någon afskrifning icke skall ega rum, vare sig af de skogsräntor, som utgöras för områden, hvilka i ersättning för privilegierad stockfangst blifvit åtskilliga sågverk i de norra länen upplåtna, eller af de afgifter, hvilka blifvit åsatta åtskilliga inom nämnda län belägna, åt enskilde endast tills vidare upplåtna lägenheter; börande dessa räntor och afgifter redovisas under titel arrendemedel;

9:o att de till båtsmansrustningen i Blekinge anordnade tillskottsräntor skola med ingången af år 1884 till statsverket indragas, emot ersättning till

vederbörande rusthållare på sätt i lagen angående rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning stadgas;

10:o att andra för rustning eller rotering anordnade räntor och den för samma ändamål anordnade kronotionde skola med ingången af år 1884 ur jordeböcker och räkenskaper uteslutas;

11:o att öfriga i kronans jordeböcker och räkenskaper förekommande anordnade ränte- och kronotiondeanslag, för hvilka något besvär i stället utgöres eller hvilka utgöra ersättning för jordförluster i följd af kanal- och väganläggningar, jemväl skola med ingången af år 1884 ur jordeböcker och räkenskaper uteslutas;

12:o att förmånen af grundskatternas afskrifning å de under bruk skatteköpta hemman skall tillgodokomma åbon;

13:o att ny eller tillökad grundskatt från och med ingången af år 1884 icke skall åsättas med undantag för:

a) rekognitionsskogar samt sådan jord, hvilken till följd af redan meddeladt beslut skall, emot erläggande af skatteköpeskilling och utgörande af grundskatt, till enskilde öfverlätas utan uppodlingsskyldighet; börande, då upplåtelse under enskild eganderätt af dylik egendom framdeles sker, köparen förpligtas att, jemte erläggande af skatteköpeskilling enligt nu gällande stadganden, friköpa sig från skyldigheten att utgöra grundskatt genom erläggande af en löseskilling, motsvarande femton gånger grundskattens belopp;

b) sådana skogsområden, som tilldelas sågverk i de norra länen i ersättning för privilegierad stockfångst; börande dessa områden icke vidare till hemman indelas, utan, enligt hittills gällande stadganden, alltid åsättas skogsränta, hvilken, i likhet med hvad beträffande redan åsatta dylika räntor här ofvan är sagdt, skall i räkenskaperna redovisas såsom arrendemedel;

14:o att redan åsatt grundskatt, hvilken, först sedan år 1884 ingått, skall efter åtnjutna frihetsår börja utgöras, må den skattskyldige eftergifvas;

15:o att drängespanmålen och hjälpedagsverkena i Färentuna härad af Stockholms län, sedan dagsverkena omsatts till penningar i den ordning, som angående de i ordinarie räntan ingående persedlars omsättning och förenkling är i Kongl. kungörelsen den 11 Maj 1855 stadgad, skola afskrifvas efter enahanda grund, som här ofvan är för grundskatten bestämd;

16:o att skattemannarätt icke allenast till rusthåll, säterier och bergsmanshemman af krononatur, utan ock till andra sådana under åborätt upplåttna, kronan tillhöriga hemman och lägenheter, hvilkas åbor af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande antagas och som enligt hittills gällande föreskrifter, emot till statsverket ingående afgift, kunna till skatte köpas, skall, utan erläggande af särskild köpeskilling eller annan afgift, tillkomma den person, som

derå vid den tid, då denna förändring vidtager, innehar lagligen befast, med skatteköpsrätt förenad besittning eller prövas vara dertill berättigad; samt 17:o att, efter behörig utredning angående innehafvarens besittningsrätt och när densamma funnits vara ostridig och af beskaffenhet att, enligt hittills gällande stadganden, skatteköpsrätt dermed varit förenad, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande har att förordna om ofvannämnda hemmans och lägenheters omföring i jordeboken ifrån krono till skatte och derom hos Kammarkollegium göra anmälan; och

2:o) *Beträffande rustnings- och roteringsbesvären:*

att Riksdagen måtte antaga följande

Lag angående rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning.

§ 1.

Rustnings- och roteringsbesvären skola afskrifvas samtidigt med grundskatten och efter samma grunder, som för dess afskrifning varda af Konung och Riksdag bestämda, samt under iakttagande af de särskilda bestämmelser, som i denna lag äfvensom i lagen om öfvergång från den nuvarande till den nya härordningen finnas meddelade.

§ 2.

Extra roteringen och frälserusttjensten äfvensom presterskapets aligande att vid inträffande krig utgöra krigsgärd i spanmål skola med ingången af år 1884 helt och hållet upphöra.

§ 3.

Mom. 1. De på grund af kontrakt för annat ändamål än hingsthållning hel- eller halfvakanta rusthåll och rotar vid kavalleriet samt vakanta rusthåll och rotar vid infanteriet och båtsmanshållet komma i åtnjutande af afskrifning, i likhet med rusthåll och rotar i allmänhet, först när vakanskontraktet tilländagar; skolande, intill dess sådant skett, besväret utgöras och ersättning eller understöd till dessa rusthåll och rotar utbetalas, på sätt hittills egt rum, allenast med den förändring att, der vakansafgift utgöras till regemente eller kår, densamma enligt stadgandet i § 11, 2:o indrages till

statsverket, samt att ersättningen eller understödet från och med år 1884 utbetalas efter omsättning till penningar enligt de i § 12 bestämda grunder.

Mom. 2. Rust- eller rotehållare vare berättigad att, äfven innan tiden för de i mom. 1 omnämnda kontrakt tilländagår, hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande uppsäga vakanskontraktet, i hvilken händelse, äfvensom då uppsägning från kronans sida på grund af derom i kontraktet gjordt förbehåll eger rum, vakanskontraktet upphör med det år, hvarunder uppsägningen skett, och afskrifningen vid tiden för vakanskontraktets upphörande tager sin början.

§ 4.

Prestationerna för hvarje rusthåll eller rote bestämmas regements-, kår- och, vid båtsmanshållet, kompanivis till nedannämnda värden:

A) å hela rustnings- eller roteringsbesväret:

vid berustade kavalleriet:

för Lifregementets dragonkår	}	400 kronor.
» Lifregementets husarkår		
» Smålands husarregemente	}	370
» Skånska husarregementet		
» Skånska dragon- »		

vid berustade infanteriet:

för Lifregementets grenadierkår	}	320
» Vestgöta regemente		
» Andra Lifgrenadierregementet	}	310
» Smålands grenadierbataljon		

vid roterade kavalleriet:

för Jemtlands hästjägarekår (för dubbelrote)	300
--	-----

vid roterade infanteriet:

för Första Lifgrenadierregementet	}	180
» Uplands regemente		
» Vestgöta Dals »	}	170
» Skaraborgs »		
» Nerikes »		
» Vermlands »	}	160
» Vestmanlands »		

för Jönköpings regemente	}	150 kronor.
» Kronobergs »		
» Kalmar »		
» Dalregementet	}	140 »
» Bohusläns regemente		
» Helsinge »	}	150 »
» Elfsborgs »		
» Vesterbottens fältjägarkår	}	130 »
» Södermanlands regemente		
» Jemtlands fältjägarkår		
» Norra Skånska infanteriregementet		
» Södra Skånska »		
» Norrbottens fältjägarkår		

vid berustade båtsmanshållet:

för Blekinge 1:a—6:e kompani	120 »
» Södra Møre 1:a—3:e kompani	110 »

vid roterade båtsmanshållet:

för Tjusts kompani	}	130 »
» Gotlands 1:a och 2:a kompani		
» Södermanlands 1:a och 2:a »		
» Södra Roslags 1:a och 2:a »		
» Norra » 1:a och 2:a »		
» Andra Norrlands 1:a och 2:a »		
» öfriga båtsmanskompanier	120 »	
» frälseroteringen i Blekinge och Södra Møre	130 »	
» utsockne frälsehemman i Halland (half vakansafgift)	60 »	
» städernas båtsmanshåll	110 »	

B) å skyldigheten att hålla häst med tillhörande persedlar:

för Lifregementets dragonkår	}	190 »
» Lifregementets husarkår		
» Smålands husarregemente	180 »	
» Skånska husarregementet	}	170 »
» Skånska dragonregementet		

C) å skyldigheten att hålla häst:

för Jemtlands hästjägarkår	160 »
----------------------------	-------

§ 5.

De likvider mellan statsverket, å ena sidan, och rust- eller rotehållare, å den andra, som under afskrifningstiden enligt denna lag ifrågakomma, skola verkställas efter de i nästföregående § bestämde värden, med undantag för:

1:o soldatrotarne inom Särna, Idre och Hede byalag i Kopparbergs län, båtsmansrotarne på Visingsö samt de nio båtsmansrusthåll i Kalmar län, för hvilka presterskapet emot eftergift af sina utlagor erlägger vakansafgift, å hvilka rotar och rusthåll värdena skola utgöra samma belopp, hvarmed vakansafgifterna nu utgå;

2:o med ordinarie rotering, till hälften emot annan roterad jord, belagda hemman inom de f. d. privilegierade jernbergslagen, hvilka hemmans roteringsskyldighet för hvarje rote skall bestämmas till hälften af ofvannämnda medelvärde för det regemente, till hvilket de äro indelade eller inom hvars stånd de äro belägna.

§ 6.

Rust- och rotehållare skall vara skyldig att äfven under afskrifningstiden utgöra rustnings- eller roteringsbesväret effektivt, intilldess ryttaren, soldaten eller båtsmannen afgår, från hvilken tid rust- eller rotehållaren är skyldig och berättigad att erlägga vakansafgift och derå i behörig ordning tillgodonjuta afskrifning.

§ 7.

Då ryttare, soldat eller båtsman afgår, skall vederbörande rust- eller rotehållare intill slutet af det år, hvarunder afgång skett, erlägga tillfällig vakansafgift, i den ordning, hittills gällande författningar stadga, samt rusthållet eller roten i afseende å likviden med statsverket för hela detta år anses såsom effektivt.

§ 8.

Då för rusthåll eller rote, hvarom i § 3 sägs, afskrifning tager sin början, skall den vakansafgift, hvarå afskrifningen bör ega rum, sättas till enahanda belopp, som då ännu qvarstår för rusthåll eller rote i allmänhet vid samma regemente, kår eller båtsmanskompani.

§ 9.

Den af rusthåll vid infanteriet utgående hästvakansspanmål skall utgöras, så länge rusthållet är eller, enligt hvad ofvan är sagdt, anses såsom effektivt, men omsättas till penningar efter medeltalet af 1872—1881 årens medelmarkegångspris.

§ 10.

De Göteborgs stad anslagna rotar inom Säfvedals härad skola åtnjuta afskrifning efter samma grunder, som för rotar vid Elfsborgs regemente i denna lag äro fastställda; skolande de från rotarne utgående vakansafgifter tills vidare fortfarande tillfalla Göteborgs stad.

§ 11.

Med ingången af år 1884 skola till statsverket indragas:

1:o) de rotevakansafgifter af Särna, Idre och Hede byalag, som nu tillgodonjutas af Elfdals socknemän, hvilka deremot befrias från skyldigheten att vid inträffande krig anskaffa de soldater, för hvilka ifrågavarande afgifter utgått;

2:o) de till regementen och kårer nu ingående vakansafgifter.

§ 12.

De till statsverket indragna ränte- och tiondeanslag äfvensom sådana afskrifna räntor, för hvilka ersättning till rusthåll och rotar nu utbetalas efter årlig medelmarkegång, skola omsättas till penningar efter medeltalet af 1872—1881 årens medelmarkegångspris, och skall beloppet deraf med tillagd forsellönersättning å spanmålen, beräknad till 8 öre kubikfoten för råg och korn samt 6 öre kubikfoten för hafre, för hvarje rusthåll eller rote sammanföras med det till rusthållet eller roten eljest från statsverket utgående penningeanslag; börande derefter ifrågavarande statsanslag såsom rustnings- eller roteringsunderstöd årligen, så länge rustnings- eller roteringsbesväret utgöres effektivt, med oförändradt belopp godtgöras vederbörande på sätt här nedan sägs.

§ 13.

De från statsverket utgående anslag till Jemtlands roteringskassa och Vestmanlands knektelegomedelskassa skola efter ingången af år 1884 icke

vidare ingå till nämnda kassor, utan skall — sedan anslaget till Jemtlands roteringskassa blifvit enligt de i § 12 angifna grunder till visst penningbelopp bestämdt och lika fördeladt emellan rotarne, med iakttagande deraf att hvarje kavallerirote erhåller dubbelt emot infanterirote, och anslaget till Vestmanlands knektelegomedelskassa fördelats lika emellan de till understöd från nämnda kassa berättigade rotar — det för hvarje rote sålunda bestämda understöd årligen tillgodokomma vederbörande rotehållare, så länge roten är eller anses såsom effektiv, men derefter indragas till statsverket, allt på sätt och i den ordning, som i § 15 vidare sägs.

§ 14.

För rusthåll och rotar, till hvilka något understöd af statsmedel icke utbetalas, skall afskrifningen försiggå sålunda att, der rustningen eller roteringen utgöres effektivt, rusthållet eller roten årligen af statsmedel tillgodonjuter ersättning, motsvarande så stor procent af det i § 4 bestämda värde å hela rustnings- eller roteringskostnaden, som till och med året näst före ersättningens utbetalande är afskrifven, hvaremot, der skyldigheten fullgöres medelst erläggande af sådan vakansafgift, som bör genom afskrifning minskas, det ursprungliga beloppet deraf, beräknadt till ofvanberörda värde, skall ned sättas med så stor procent, som till och med året näst före vakansafgiftens erläggande blifvit eftergifven.

§ 15.

För rusthåll och rotar, till hvilka understöd af statsmedel enligt § 12 utbetalas, och, som äro berättigade till afskrifning, skall densamma verkställas på följande sätt:

1:o). Der det i § 4 bestämda värde å hela rustnings- eller roteringskostnaden är större än understödet, skall vederbörande rust- eller rotehållare, så länge besväret utgöres effektivt, jemte nyssnämnda understöd tilldelas en årlig ersättning, motsvarande så stor procent af skillnaden emellan understödet och värdet å rustnings- eller roteringskostnaden, som, enligt grunderna för afskrifningen, till och med året näst före ersättningens utbetalande är eftergifven, hvaremot, i händelse rustnings- eller roteringsbesväret fullgöres genom erläggande af vakansafgift, merberörda understöd skall indragas till statsverket, samt rust- och rotehållare årligen erlægga så stor procent af skillnaden emellan omförmälda värde å rustnings- eller roteringskostnaden samt nyssnämnda understöd, som intill början af det år, hvarunder inbetalningen eger rum, efter ofvannämnda grunder för afskrifningen ännu kvarstår;

2:o). Der hela värdet å rustnings- eller roteringskostnaden är lika stort med eller mindre än understödet, skall detta sistnämnda, så länge besväret utgöres effektivt, utbetalas till vederbörande rust- eller rotehållare utan rättighet för dem att derutöfver tillgodonjuta något ytterligare anslag af statsmedel, men, i händelse rusthåll eller rote är vakant, indragas till statsverket emot befrielse för rust- eller rotehållaren från vidare utgifter för rustnings- eller roteringsbesväret.

§ 16.

För rusthåll och rotar vid kavalleriet, der, på sätt i § 10 af lagen om öfvergången från den nuvarande till den nya härordningen omförmäles, manskap, aflönadt med torp, efter öfvergångstidens slut qvarstår, skall, så länge detta förhållande fortfar, vakansafgift årligen erläggas med de i § 4 här ofvan bestämda värden för häst och persedlar vid rusthåll och för häst vid rotehåll, samt rusthållet eller roten komma i åtnjutande af afskrifningen i den ordning, som för effektiva rusthåll och rotar i §§ 14 och 15 stadgas.

§ 17.

Sådana boställen och hemman, hvilka nu äro ålagda ordinarie rotering emot full ersättning derför, beräknad efter markegångspriset å kostnaden för en soldat- eller båtsmansrote, skola från och med 1884 års ingång och så länge besväret utgöres tillgodonjuta ersättning af statsmedel efter de i § 4 bestämda värden å kostnaderna för en soldat- eller båtsmansrote.

§ 18.

Understöd för rustning eller rotering, som af statsmedel utgår, skall vid de årliga uppbördsstämmorna för det föregående året till vederbörande utbetalas, likasom äfven de vakansafgifter, hvilka de rustnings- eller roterings-skyldige för det föregående året skola utgöra, då erläggas.

§ 19.

Ordinarie eller extra rotering skall från och med 1884 års ingång icke vidare åsättas.

§ 20.

I fråga om afskrifningen för rusthåll och rotar, som fullgöra rustnings- eller roteringsskyldigheten medelst hingsthållning, gäller hvad här ofvan be-
träffande effektiva rusthåll och rotar är stadgadt.

I sammanhang härmed har Kongl. Maj:t, för den händelse Riksdagen komme att bifalla hvad Kongl. Maj:t sålunda föreslagit, äskat Riksdagens medgifvande, att de ytterligare bestämmelser, som vid tillämpningen af Kongl. Maj:ts och Riksdagens beslut angående afskrifningen af grundskatter samt af rustnings- och roteringsbesvären skulle kunna erfordras, finge af Kongl. Maj:t meddelas.

Af förenämnde motionärer är föreslaget:

af Friherre *Klinckowström*,

(motion N:o 2) att rust- och rotehållare, i sammanhang med befrielse från grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvärens utgörande, öfverlemna till staten, utan ersättning, nuvarande ryttare-, soldat- och båtsmanstorp, der sådana finnas, jemte ett omgifvande åkerland af *ett* tunnlands vidd, äng af äfven *ett* tunnlands vidd samt nödig hagmark för en ko och 2 à 3 får, till sommarbete. Har torp större jordvidd än ofvan är nämndt, ege staten rättighet, der så pröfvas för det allmänna nödigt eller nyttigt vara, lösa denna öfverloppsjord efter laga värdering, till det i orten gångbara pris. I annat fall återgår nämnda jord till det stamhemman det ursprungligen tillhört;

att vid de rotenummer, som antingen icke hafva jord, eller otillräcklig sådan, eller inga eller icke laga antal byggnader, eller slutligen sakna så väl byggnader som jord, såsom, bland andra, de nyroterade hemmanen, hvilka erlægga vakansafgift, torp med laga hus och minsta lagliga areal af åker, äng och betesmark, der görligt är, genom de till roten hörande hemmanens försorg och på deras bekostnad anskaffas och kostnadsfritt till staten öfverlemnas, sedan sådant torp, efter laga besigtning, blifvit gilladt och godkändt. I annat fall lösa sig dylika roteringsskyldiga hemman från sist-nämnda skyldighet antingen genom att till staten lemna torpets och torpjordens kapitalvärde med *ett tusen* kronor eller att sjelfva, der krigsstyrelsen så nödigt finner, fortfarande bekosta knektens inqvartering in natura;

att som hvarje ryttare och knekt, så vidt görligt är, bör förses med torp, dylik bostad med omgifvande åker, äng och betesmark, till den vidd förut blifvit nämndt, bör, der intet torp för soldaten hittills funnits, eller roteringsskyldiga hemman äro pligtiga sådan bostad anskaffa, genom statens

försorg beredas, medelst expropriation af jorden på passande ställe och de nödiga byggnadernas uppförande; och

att statsverket öfvertager alla de omkostnader, rust- och rotehållare hittills haft med ryttares och knekts anskaffning, lega, lön och underhåll, torpbyggnad och dess underhåll, qvarn- m. fl. resor, brukning m. m. d. Denna skyldighet öfverlåter krigsstyrelsen att, emot vederbörlig redovisning, besörjas af en vid hvarje indelt regemente eller corps bildad *ekonomisk direktion*, som eger antingen omedelbart öfvertaga dessa åligganden i sin helhet eller delvis, eller ock öfverlåta dem till enskilda personer i orterna, genom der hållna entreprenadauktioner;

samt (motion N:o 3) att alla de omkostnader staten får vidkännas för öfvertagande af hittills rust- och rotehållare åliggande skyldigheter, jemte de ersättningar därför statsverket dem tid efter annan lemnat, äfvensom kostnaden för hela boställsverket och truppens inqvartering m. m. med hvad mera till indelta arméns aflöning hörer, *garanteras genom en lag*; och

att Kongl. Maj:t i sammanhang med förslag till ny härordning täcktes till Riksdagen framställa *förslag till afskrifning af grundskatterna*, i hvad ordning och inom hvilken tid detta bör ske, samt huru medlen dertill skola anskaffas;

af Herr *Björnstjerna*,

(motion N:o 27), att, derest den nya härordningen af Konung och Riksdag godkännes och indelningsverket upphäfves, rust- och rotehållare så väl vid landförsvaret som vid båtsmanshållet måtte åläggas att, mot det två tredjedelar af bördan för rustningens eller roteringens fullgörande afskrifvas, återstoden på sådant sätt aflöses, att rust- och rotehållare, när han befrias från rustningens eller roteringens utgörande och mot erhållande af full dispositionsrätt öfver det till roten hörande torpet, der sådant finnes, antingen kontant eller under loppet af vissa år till statsverket inbetalar en summa, i afrundadt tal motsvarande en tredjedel af den beräknade medelkostnaden för nummer vid det regemente eller corps, der han rustningen eller roteringen utgjort;

att af dessa belopp bildas en rekryteringskassa, hvaraf den årliga räntan i första rummet användes såsom bidrag till utjemnande af bördan för de kommuner, hvilka vid anskaffande af stamsoldat hafva att utbetala skilnaden mellan legans verkliga belopp och det, som af staten dertill lemnas, samt att den del af räntan, som för detta ändamål ej användes, lägges till kapitalet för att öka rekryteringskassan, tills denna uppnått det belopp, att årliga räntan deraf blir tillräcklig att ersätta legan, ej allenast vid anskaffningen af hela den årliga stamrekrytkontingenten, utan äfven till upprätt-

hållande af stammens fulltaliga nummerstyrka, hvarefter all annan garanti upphör;

att genom lag stadgas, att denna rekryteringskassa icke, utan Konungs och Riksdags sammanstående beslut, må för annat ändamål användas;

samt (motion N:o 28) att jord af skattenatur må, på fördelaktiga vilkor, genom en billig aflösning beredas tillfälle att frigöras från densamma åliggande grundskatter;

att skatteköpt kronojord skall fortfarande utgöra den skatt, som enligt skatteköpebrevet densamma åligger; och

att all skatteförsäljning af kronojord hädanefter förbjudes, börande i stället sådan jord, vid inträffad åboledighet, för kronans räkning utarrenderas;

af Herr *Nyström* (motion N:o 29),

att grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvärerna måtte, utan afseende om indelningsverket bibehålles eller icke, samt under antagande, att af motionären antydda grunder till ny bevillningsförordning blifva i hufvudsak antagna, aflyftas från jorden genom afskrifning och aflösning eller sålunda,

att två femtedelar afskrifvas under 15 år såsom motsvarande dels blifvande bevillning på jordbruksfastighet, dels de ökade tyngder, som jordinnehafvarne under äldre tider kunna tillfälligt pålagts, dels ock de stegrade fordringar, som för rust- och rotehållen efter indelningsverkets införande och jemväl under senare tider uppkommit; och

att återstående tre femtedelar, eller 6 millioner kronor af grundskatterna, rust- och roteringsbesvärerna, motsvarande, kapitaliserade efter fem procent, etthundratjugu millioner, aflösas genom under längre tid, minst 15 år, skeende betalning och användas antingen till amortering af landets jernvägsskulder eller till en orubblig fond, deponerad för längre tid uti allmänna hypoteksföreningar, samt under förbehåll i båda fallen, att räntan derå endast användes för landets försvar;

af Herr *Ljunggren*,

(motion N:o 14), för den händelse Riksdagen icke skulle komma att antaga någon ny härordning, byggd hufvudsakligen på grunderna i de Kongl. förslagen,

dels att, så länge en af motionären föreslagen lag angående värnpligtigs tjänstgöring under fredstid är i verksamhet, följande lättnader i rustnings- och roteringsbesvärerna skola tillgodokomma rust- och rotehållet samt båtsmanshållet, nemligen:

a) hvarje gång rekryt insättes i nummer vid så väl rust- och rote- som båtsmanshållet, lemna staten ett bidrag af 50 kronor. Denna så kallade *rekryteringshjelp* utgår från och med år 1884;

b) rusthållsnummer, hvilkas rustningsunderstöd icke uppgår till 200 kronor, erhålla, hvarje gång ny remont insättes, af staten ett bidrag af 150 kronor. Denna så kallade *remonteringshjelp*, som tillgodonjutes äfven af effektivt remonterade nummer af Jemtlands hästjägarecorps, utgår från och med år 1884;

c) staten öfvertager från och med år 1885 manskapets vid rusthållet beklädning och beväring jemte annan utredning för det samma, såsom sadelmundering, remtygs- och trosspersedlar, hvaremot staten samtidigt erhåller fri dispositionsrätt af vid bruk varande, af rusthållarne anskaffade, motsvarande persedlar;

d) hvarje rotenummer, som verkligen håller karl, erhåller ett årligt bidrag till soldatens aflöning och bostad. Denna s. k. *lönehjelp* utgår under åren 1884 och 1885 med 20 kronor samt från och med år 1886 med 30 kronor;

e) staten öfvertager från och med år 1884 skyldigheten för båtsmanshållet att bekosta kappsäck och småpersedlar;

f) hvarje nummer af båtsmanshållet, som verkligen håller båtsman, erhåller ett årligt bidrag till båtsmannens aflöning. Denna s. k. *lönehjelp* utgår från och med år 1885 med 15 kronor årligen;

g) vakansafgiften för de lediga rotarne i Södra Møre och Blekinge nedsättes från och med år 1885 med tio procent; samt

dels att till uppförande å ordinarie stat för ofvan angifna ändamål beviljas särskilda förslagsanslag till sammanräknadt belopp af 1,037,000 kronor, hvilka anslag dock i 1884 års riksstat endast anvisas med tillhoppa 505,000 kronor, deraf 450,000 kronor under 4:de hufvudtiteln och 55,000 kronor under 5:te hufvudtiteln;

samt (motion N:o 16), under förutsättning af lika bevillning för all fast egendom,

att från och med år 1884, och så länge den sålunda bestämda fastighetsbevillningens förhållande till annan bevillning efter andra artikeln ej varder rubbadt, åt de skattskyldige medgifves ett afdrag af femton procent å den kronan behållna räntan af frälse-, skatte- och kronohemman och lägenheter; dock så

att afdrag icke må ega rum å ränta, som för hemmansnummer eller lägenhet ej öfverstiger en krona;

att afdrag icke heller medgifves för

a) de i jordeboken i särskild kolumn uppförda presternas utlagor;

b) räntor af sådana, sedan år 1809 till enskilde under eganderätt öfverlättna egendomar, hvilka före öfverlåtelsen icke innehafts med stadgad åbo-rätt, nemligen: rekognitionshemman, jagbackar, utmarken på Öland, fisken, öfverloppsmarker i de norra länen, kronohagar och skogsplotter, som enligt Rikets Ständers skrifvelse den 13 Juni 1818 och Kammarkollegii cirkulär den 14

April 1824 till enskilde försåts eller till vederlag för mulbetesrätt upplåtits, samt andra egendomar, som jemlikt särskilda Kongl. bref till enskilde försåts, äfvensom räntor som äro åsatta skogsområden, hvilka gifvits i ersättning för privilegierad stockfångst, eller strömfall och slätterlägenheter, hvilka tills vidare äro åt enskilde upplåtna;

att bestämmelsen om afdrag icke heller har tillämpning å sådan ränta, som ännu kan finnas påförd till statsverket indragna och för dess räkning utarrenderade egendomar, eller å ränta, som boställsinnehafvare eller dess rättsinnehafvare kan vara skyldig att under viss tid till statsverket eller till efterträdaren erlægga; samt

att, der vid afdragets beräkning för hemmansnummer eller lägenhet uppstår bråk af öre, afdraget må beräknas till närmast högre öretal;

af Herr *Jöns Rundbäck* (motion N:r 57),

att de rotar och rusthåll vid ej mindre fotfolket och rytteriet än båtsmanshållet, som för närvarande lemna knektarne lagliga torp, må till kronan afstå dessa torp med tillhörande hus i fullgodt skick eller ock andra torp, hvilka vid insyning enligt gifna lagliga grunder godkännas, samt att de rotar och rusthåll, som nu icke lemna torp eller icke vilja anskaffa sådana, må ega att i stället lemna staten godtgörelse i penningar till åsatt värde;

att rust- och rotehållare, mot fullgörande häraf, sedermera må vara frie från alla vidare särskilda utgifter till manskapets uppehållande och underhåll, af hvad namn och beskaffenhet de vara må;

att rusthållet, på sätt här nedan sägs, befrias från $\frac{1}{3}$ af rustningsrântan, hvarför ersättning för rustningens upprätthållande erhålles af statsverket till motsvarande belopp, likasom godtgörelse för den del af augmentsrântan, som afskrifves, hvarjemte hvarje rusthåll under fredstid vid reparation erhåller af staten, efter af markegångsdeputerade derå åsatt värde, hälften af kostnaden för ny remons anskaffande, eller att rusthållare i stället må ega rätt att vid nyreparation till en reparationsskassa betala halfva värdet för en reparation, då sådan sedan genom befällets försorg anskaffas; och att under krigstid all reparationsskyldighet för rusthållaren upphör;

att öfriga samhällsklasser, som betala bevilling efter 2:dra artikeln och icke på annat sätt bidraga till stamtruppens underhåll, åläggas en särskild afgift till soldathusens nybyggnad och underhåll;

att i lönen för de med torp försedde soldaterna må ingå ett särskildt ersättningsbelopp för husens underhåll, hvilket belopp endast under det vilkor utbetalas till soldaten, att han vid verkstald husesyn visar sig hafva

behörigen fullgjort sin underhållsskyldighet, börande i annat fall beloppet användas till nödiga reparationers verkställande genom befälets föranstaltande; och

att af grundskatterna en tredjedel må afskrifvas det år, då den föreslagna reformen af försvarsväsendet träder i verkställighet, utan att såsom ersättning därför någon förhöjning i den nuvarande fastighetsbevillningen eller någon särskild inkomstbevillning af jordbruket bör ifrågakomma;

af Herrar *Lind* och *Marcuson* (motion N:o 82),

att Riksdagen ville för sin del besluta, att mindre, kronan tillhöriga lotter i hemman, som i jordeböckerna från äldre tider stått uppförda under skattetitel, må af sådana hemmans innehafvare få utan lösen bibehållas såsom skattejord och kronans rätt till sådana mindre lotter afskrifvas;

af Herr *P. G. Petersson* i Brystorp (motion N:o 92),

att egarne till de hemman och lägenheter, hvarifrån frälseräntor utgå till enskilda personer, måtte utan undanskjutande till framtiden komma i lika åtnjutande af afskrifning å sina räntor, eller deremot svarande ersättning af staten, som annan jordbruksfastighet möjligen kan tillgodokomma;

af Herr *G. Sälling* (motion N:o 96),

att Riksdagen, under de förutsättningar, som frågornas sammanhang betingar, må besluta afskrifningen i sin helhet af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvärerna, att börja och fortgå efter den af Kongl. Maj:t antydda och af skatteregeringskomitén föreslagna plan, samt att detta så i ena som andra fallet må erhålla kraft af lag, som endast genom Konungs och Riksdags sammanstående beslut, på sätt om allmän civillag stadgad är, kan ändras eller upphävas.

Den olikhet i beskattning, som jordegendomen i vårt land företer, och den tyngre skattebördan, som åligger största delen af Sveriges jord i förhållande till de flesta andra beskattningsföremål hafva sedan lång tid tillbaka vid flerfaldiga tillfällen gifvit anledning till förslag, hvilka åsyftat att i dessa afseenden åvägbringa större jemhet; och äfven öfver de med grundskatterna i kameralt hänseende likartade rustnings- och roteringsbesvärerna har försports ett mer och mer ökad missnöje, framkalladt af den ojemma fördelningen af försvarsbördan. Tid efter annan hafva också på dessa områden förändringar vidtagits, i det en och annan räntetitel blifvit upphäfd samt en icke obetydlig nedsättning i räntans

och tiondens belopp egt rum genom den omsättning i penningar af ränte- och tiondepersedlarne, hvarom föreskrifter meddelats i Kongl. förordningen den 23 Juli 1869, hvarjemte åtskilliga lindringar kommit rust- och rotehållare till del.

I den mån uppkomsten och utvecklingen af de å jorden hvilande skatterna blifvit föremål för en fullständigare utredning har man emellertid kommit till en allmännare åsigt om olämpligheten af grundskatternas bibehållande i deras nuvarande skick; och sedan fördelen af att för en tidsenlig organisation af vårt försvar söka en annan grund än indelningsverket jemväl blifvit allmännare erkänd, har fråga uppstått äfven om rustnings- och roteringsbesvärens borttagande.

I öfverensstämmelse härmed har Riksdagen, med anledning af väckta förslag om grundskatternas aflösning eller afskrifning och om lindringar i eller afskaffande af indelningsverket, i underdånig skrifvelse den 24 Maj 1873, med framhållande af önskvärdheten ej mindre af grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning än äfven af den indelta arméns ersättande med en på vidsträcktare tillämpning af den allmänna värnpligten grundad organisation af landets försvar, anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes, under förutsättning att en sådan härordning blefve af Konung och Riksdag antagen, i sammanhang med förslag dertill i nåder föreslå stadganden, genom hvilka, efter en måttstock af tre procent årlig afskrifning, ej mindre rustnings- och roteringsbesvären med deraf härflytande kostnader komme att efter hand minskas och slutligen försvinna än äfven grundskatterna upphöra, mot det att jordbruksfastighet åsattes bevillning efter samma grunder, som gälla för annan fastighet.

Med anledning häraf erhöll Kammarrådet Alb. Anderson den 26 September 1873 nådigt förordnande att, såsom särskildt biträde i Kongl. Finansdepartementet, afgifva betänkande och förslag ej mindre huruledes grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären borde afskrifvas än ock beträffande de åtgärder i öfrigt, som genom en sådan afskrifning kunde föräntledas, äfvensom att insamla och utarbeta de statistiska uppgifter och öfversigter, som kunde tjena till frågans belysning, hvarefter Kammarrådet Anderson den 15 September 1874 i berörda hänseende afgaf betänkande, deröfver Arméförvaltningen, Förvaltningen af sjöärendena, Kammarkollegium och Statskontoret den 22 Februari 1875 gemensamt afgåfvo infordradt underdånigt utlåtande.

Den 22 Juli sistnämnde år tillsattes en förberedande skattejemkningskomité med uppdrag att verkställa de undersökningar och uppgöra de förslag, hvilka kunde finnas behöfliga såsom förberedelser för utredandet af frågan på hvad sätt och i hvilken ordning, under förutsättning att de af fastig-

heter utgående rustnings- och roteringsbesvär samt grundskatter successivt minskades för att slutligen upphöra, ersättning för de statsverket genom dem tillflytande inkomster kunde vara att säkert påräkna, på samma gång som tillgångar derutöfver bereddes för de statsutgifter, hvilka funnos erforderliga för det successiva genomförandet och upprätthållandet af en härordning, byggd på grundvalen af de i Kongl. Maj:ts nädiga proposition till Riksdagen af den 16 Januari 1875 innefattade bestämmelser; och berörde komité afgaf den 20 Oktober 1876 underdånigt betänkande.

Efter det frågan om grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvärerna sedermera varit föremål för flere Riksdagars behandling utan att erhålla sin lösning, lémnade Kongl. Maj:t den 20 Juni 1879 med anledning af Riksdagens derom framställda begäran nådigt uppdrag åt en skatteregleringskomité att efter fullständig utredning af alla skatteförhållanden i riket uppgöra förslag till en på denna utredning grundad rättvis fördelning af skattebördorna.

På grund af detta uppdrag har skatteregleringskomitén den 13 September 1882 afgifvit underdånigt utlåtande och förslag angående skatteförhållandena i riket, och sedan beträffande de olika delarne deraf underdåniga utlåtanden inforrats från vederbörande embetsverk och myndigheter, har Kammarkollegium den 9 November 1882 ånyo afgifvit utlåtande samt Kammarkollegium, Arméförvaltningen och Marinförvaltningen den 10 i samma månad och är afgifvit gemensamt underdånigt utlåtande angående den för rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning uppgjorda plan.

Då Utskottet nu går att framställa förslag rörande grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvärerna, har Utskottet icke anledning att i väsentliga delar tillstyrka några afvikelser ifrån Kongl. Maj:ts i ämnet af-låtna proposition, hvarför Utskottet här nedan inskränker sig till att angifva de grunder, som bestämt Utskottet att i en och annan punkt föreslå förändrade bestämmelser, under det Utskottet i öfrigt hänvisar till den motivering, som anförts dels af skatteregleringskomitén och dels af Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet den 8 Januari innevarande år till statsrådsprotokollet.

I främsta rummet efter förslagen om landt- och sjöförsvarets ordnande har Utskottet ansett sig böra till pröfning framlägga frågan angående rust-
*Angående
rustnings- och
roterings-
besvärerna.*

nings- och roteringsbesvärens afskrifning, såsom närmast sammanhängande med indelningsverkets upphörande såsom en militärisk anstalt.

I afseende å de förutsättningar, under hvilka en lag i detta ämne må kunna antagas, finner Utskottet icke nödvändigt att fordra ett godkännande till alla delar af Kongl. Maj:ts propositioner angående de frågor, som anses vara af hvarandra ömsesidigt beroende, utan Utskottet föreslår, att endast begge Kamrarnes sammanstående beslut i dessa ämnen skall utgöra vilkoret för lagens antagande.

Uti § 1 af den af Kongl. Maj:t föreslagna lagen angående rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning finnes stadgådt, att dessa besvär skola afskrifvas samtidigt med grundskatten och efter samma grunder, som för dess afskrifning varda bestämda; och de för sistnämnda afskrifning af Kongl. Maj:t föreslagna grunder innehålla, att, i syfte att den å viss jord hvilande grundskatt må afskrifvas genom eftergift första året af tio för hundra och sedermera hvar annat år af fem för hundra, tio för hundra skola afskrifvas med ingången af år 1884; hvaremot på sätt förut är nämnt dels Herr Björnstjerna, i sin motion N:o 27, föreslagit, att två tredjedelar af rustnings- och roteringsbesvärerna skola afskrifvas, men återstoden aflösas, och dels Herr Nyström, uti motionen N:o 29, föreslagit att två femtedelar af dessa besvär måtte afskrifvas under femton år samt öfriga tre femtedelar aflösas genom under längre tid skeende betalning.

Hvad nu först angår sistnämnda motioner, så utom det betänkliga uti att ålägga rust- och rotehållare att ovilkorligen aflösa deras besvär genom att till statsverket erlägga ett kapital, deraf inbetalningen, äfven om den fördelades på vissa år, väl alltid skulle komma att hvarje gång medföra en större utgift än den årliga kostnaden för besvärets fullgörande, finner Utskottet Kongl. Maj:ts förslag vara efter förhållandena bättre afpassadt. I sakens natur finnes ingen giltig grund, hvarför vissa hemmans egare skola bära en väsentligen större börda för försvaret än rikets öfriga innebyggare; och om indelningsverket icke vidare tages i anspråk för sitt ursprungliga ändamål, vore den naturliga följden, att de nu rustnings- och roteringskyldige komme i samma ställning, som om indelningsverket aldrig funnits. Häremot invändes, att bördan af indelningsverket under tidernas lopp inväxt i hemmanen och ingått i beräkningen af deras värde, samt att egarne således skulle göra åtminstone en relativ vinst, om de för försvaret icke blifva mera betungade än andra. Denna vinst blifver dock med afseende å den långa tidrymd, hvarunder afskrifningen enligt Kongl. Maj:ts förslag skall försiggå, och det jemförelsevis ringa belopp, som hvarje gång afskrifves, i de flesta fall för den skattskyldige föga märkbar i jemförelse med hvad som skulle blifva förhållandet, om rustnings- och roteringsbesvärerna antingen i sin helhet eller

till någon större del blefve på en gång aflyftade. Beträffande storleken af den eftergift, som uppkommer genom en afskrifning enligt Kongl. Maj:ts förslag, är det uträknadt att derest de rust- och rotehållare enligt den föreslagna afskrifningsplanen åliggande utskylder under hela afskrifningstiden inginge till en fond, å hvars kapitaltillgångar kunde beräknas en årlig ränta af 5 proc., denna fond skulle icke allenast under afskrifningstiden utan äfven sedermera allt framgent årligen kunna till statsverket aflemna ett belopp, motsvarande i det närmaste hälften af rustnings- och roteringsbesvärens värde, sådant det vid afskrifningstidens början och innan någon afskrifning skett, finnes. Om med indelningsverkets upphäfvande en annan grund antages för rikets försvar, torde den eftergift, som Kongl. Maj:ts förslag till afskrifning sålunda åsyftar, icke kunna anses oskäligt hög.

Jemte det Utskottet på dessa grunder icke kan biträda nämnda motioner uti ifrågavarande delar, finner Utskottet, att den af Kongl. Maj:t framställda plan för rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning bör icke allenast i sitt syfte godkännas, utan definitivt fastställas på samma gång som indelningsverket upphäfves och den nya härordningen definitivt antages; och Utskottet har därför föreslagit den ändring i § 1 af Kongl. Maj:ts förslag till lag angående rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning, att både tiden och sättet för afskrifningen der en gång för alla bestämmas.

Från de allmänna bestämmelserna angående afskrifningen för hel- och halfvakanta rusthåll och rotar har Kongl. Maj:t i § 3 undantagit sådana rusthåll och rotar, som fullgöra rustnings- eller roteringsskyldigheten medelst hingsthållning, och § 20 föreskrifver, att i fråga om afskrifningen för dessa rusthåll och rotar skall förfaras på enahanda sätt som beträffande afskrifningen för effektiva rusthåll och rotar. Enligt hvad Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet till statsrådsprotokollet anført, hafva särskilda stadganden härutinnan ansetts nödiga för att förekomma, att icke möjligen samtliga eller de flesta hingsthållningsnummer redan vid afskrifningstidens början skulle frånträda sina kontrakt och upphöra med hingsthållningen; och det är således uteslutande i hästafvelns intresse, som dessa undantagsbestämmelser tillkommit. Då Utskottet hemställer, att ifrågavarande rusthåll och rotar må underkastas de allmänna bestämmelserna angående afskrifningen för vakanta rusthåll och rotar, beror detta derpå, att squadrons- och kompanihingsthållningen nu mera icke har den betydelse för hästafveln, att, derest de dertill anslagna nummer skulle inom en kortare tid upphöra med hingsthållningen, någon synnerligt menlig inverkan deraf skulle förspörjas. De åtgärder för hästafvelns befrämjande i riket, som på senare tider vidtagits, äro nemligen af den omfattning, att squadrons- och kompanihingsthållningens betydelse härutinnan ansenligt minskats. Under det antalet af de nummer,

som fullgöra rustnings- eller roteringsskyldigheten medelst hingsthållning, utgör endast 68, deraf vid berustade kavalleriet 55, vid berustade infanteriet 9 och vid roterade kavalleriet 4, hafva under de fem åren 1878—1882 i medeltal 97 hingstar från Strömsholms, Ottenby och Flyinge stuterier varit stationerade i de olika länen; och enligt de uppgifter, som kommit Utskottet till handa, hafva dessa senare anlitats såsom beskillare proportionsvis långt flere gånger än squadrons- och kompanihingstärne. Härtill kommer den verksamhet, som hushållningssällskapen samt enskilda personer och föreningar genom inköp och stationering af beskillare utveckla för hästafvelns befrämjande, och denna torde vara af minst lika stor betydelse som stuteriernas. Särskildt är detta fallet i Skåne, hvarest squadronhingsthållningens upphörande skulle blifva mest kämbart, enär icke mindre än 40 af de till hingsthållning anslagna rusthåll äro till finnandes inom denna provins; och här äro dessutom de 14 s. k. premiehingstärne stationerade, hvilka underhållas af enskilda personer med bidrag af statsmedel.

Med anledning häraf har Utskottet latit de allmänna bestämmelserna i § 3 angående afskrifningen för vakanta rusthåll och rotar gälla äfven dem, som äro till hingsthållning anslagna, och såsom en följd häraf jemväl ur sitt förslag uteslutit § 20 i Kongl. Maj:ts proposition.

Utskottet, som i likhet med Kongl. Maj:t finner, att de Göteborgs stad anslagna rotar inom Säfvedals härad böra åtnjuta afskrifning efter samma grunder som rotar vid Elfsborgs regemente, äfvensom att någon indragning till statsverket af de från rotarne utgående vakansafgifter för närvarande icke bör ifrågakomma, har derjemte förehaft frågan huru vida Göteborgs stad må vara berättigad till ersättning för den förmån, staden af dessa rotar hittills åtnjutit; och då enligt hvad af det vid Kongl. Maj:ts proposition fogade statsrådsprotokollet framgår, Kongl. Maj:t är betänkt på att föranstalta om erforderlig utredning i förenämnda hänseende, har Utskottet ansett lämpligt att i § 10 inlägga en bestämmelse, hvarigenom af en blifvande utredning göres beroende, icke blott huruvida vakansafgifterna kunna indragas till statsverket utan ock om Göteborgs stad må vara berättigad att åtnjuta ersättning med anledning af afskrifningen för ifrågavarande rotar.

Med den ändring af senare delen af § 13, som Utskottet föreslagit, har endast afsetts att vinna större tydlighet i uttryckssättet.

I likhet med hvad Utskottet i lagarne angående landt- och sjöförsvarets ordnande hemställt, har Utskottet ansett sig böra föreslå, att icke heller denna lag må utan Konungs och Riksdags sammanstående beslut ändras eller upphävas.

Beträffande grundskatternas afskrifning, har Utskottet ansett beslut härom böra fattas under likartad förutsättning, som Utskottet för antagande af lagen om rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning föreslagit.

I fråga om afskrifningsplanen har Utskottet visserligen uppmärksammat de skäl, Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet anfört mot att på en gång fastställa denna plan för hela den tid, som den omfattar. Men å andra sidan torde kunna ifrågasättas, huru vida afskrifningen skulle komma att försiggå med nöjaktig stadga och ordning, derest, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, beslut fattades endast angående första årets afskrifning, under det beträffande afskrifningen i öfrigt intet vidare bestämdes, än att statsmakterna angåfve syftet att låta den samma fortgå efter en viss plan. Enligt denna plan skulle, efter det tio procent af grundskatten blifvit med ingången af år 1884 afskrifna, sedermera fem procent af ursprungliga beloppet hvarvt annat år afskrifvas, och då afskrifningsfrågan sålunda hvarvt annat år skulle blifva föremål för Kongl. Maj:ts och Riksdagens behandling, är det möjligt, att mer eller mindre tillfälliga omständigheter kunde verka derhän, att den ursprungliga planen för afskrifningen komme att undergå förändringar. I detta afseende kan det befaras, antingen att grundskatterna komme att försvinna vida hastigare än Kongl. Maj:t nu antagit, eller ock att afskrifningen skulle fördröjas eller må hända helt och hållet afbrytas.

På grund af dessa betänkligheter har Utskottet ansett sig böra, i öfverensstämmelse med Herr Sällings motion, föreslå, att planen för grundskatternas afskrifning måtte varda definitivt fastställd, och att åt stadgandena härom gifves egenskap af lag.

Utskottet, som i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts proposition föreslagit, att sådana hemman och lägenheter af krono natur, som enligt hittills gällande föreskrifter kunna till skatte köpas, må utan erläggande af särskild köpeskilling till skatte omföras, har deremot icke funnit anledning att uppskjuta afskrifningen af den å dessa hemman och lägenheter hvilande grundskatt, utan föreslår, att den samma må, oberoende af omföringens verkställande, taga sin början samtidigt med afskrifningen för hemman och lägenheter i allmänhet; då den utredning angående innehafvarens besittningsrätt, som måste föregå omföringen, i många fall kommer att fördröja den samma, skulle eljest kunna inträffa, att ett hemman under någon tid nödgades utgöra grundskatten oförminskad och dertill ökad fastighetsbevilling.

Kongl. Maj:t har i punkten 11:o föreslagit, att sådana anordnade ränte- och kronotiondeanslag, för hvilka något annat besvär än rustning eller rotering utgöres eller hvilka utgöra ersättning för jordförluster i följd af kanal- och väganläggningar, skola med ingången af år 1884 ur jordeböcker och räkenskaper uteslutas, under det enligt motsvarande punkt i skatteregleringskomi-

téns förslag ifrågavarande ränte- och tiondeanslag skulle till statsverket indragas mot ersättning af statsmedel till vederbörande, svarande mot ränte- eller tiondeanslagets i kronans jordebok upptagna belopp. Såsom skäl hvarför någon ersättning icke bör i detta fall ifrågakomma anföres i det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet, att de hemman, hvarom här är fråga, icke försättas i någon sämre ställning genom den föreslagna åtgärden, enär de allt fortfarande komma att bibehållas vid sin nu egande frihet från ränta och tionde, samt att dessutom de förhållanden, hvilka ursprungligen föranlett räntans och tiondens efterskänkande, i regeln undergått en väsentlig förändring, i det gästgifverihållningen nu mera ordnats på ett mindre betungande sätt och den kanal- eller väganläggning, hvartill hemmanet afstått jord, bidragit att höja hemmanets värde. Om det också är en sanning, att dessa hemman äfven hädanefter komma att bibehållas vid den frihet från ränta och tionde, som de hittills åtnjutit, torde man dock icke här af få draga den slutsats, att deras ställning förblifver alldeles den samma som förut, ty för ett rätt bedömande här af måste man äfven taga i betraktande dessa hemmans ställning i förhållande till andra hemman före och efter förändringens genomförande. Om man sålunda jemför tvenne skattehemman med lika stor ränta, af hvilka det ena ålagts något besvär mot räntans frinjutande, skall det visa sig, att vid afskrifningstidens slut båda hemmanen äro befriade från sin ränta, men att det ena fortfarande nödgas bära tungan af det ålagda besväret utan att härför njuta någon förmån i förhållandet till det andra hemmanet.

Likartade förhållanden kunna äfven påvisas beträffande sådana hemman, som afträdt jord till kanal- eller väganläggningar. Dessa öfverlåtelse hafva till större delen egt rum, innan vår lag ännu kände något ordnad expropriationsförfarande, och den ersättning, som dervid lemnades, plögade bestämmas på olika sätt. Af de hemman, som sålunda nödgats afstå jord, erhöilo några vederlag i jord, andra åter fingo sin egen ränta eller tionde helt och hållet eller till en del efterskäukt och ännu andra fingo räntan eller tionden från annat hemman eller någon del deraf åt sig anvisad. Genom Kongl. förordningen den 23 Juli 1869 blefvo dessa sistnämnda räntor och tiondeanslag indragna till statsverket mot ersättning till innehafvarne, och de hemman, som vid jordöfverlåtelsen fått de samma sig anvisade, beröras således lika litet af nu ifrågavarande åtgärd som de, hvilka fått sin ersättning i jord. De hemman åter, som i ersättning frinjutit sin egen ränta eller tionde, skulle i jemförelse med de förut omförmälda, gå helt och hållet miste om den ersättning, dem en gång anvisats, da de ju i alla fall kommit i åtnjutande afskrifning.

Beträffande påståendet att kanal- eller väganläggningarne bidragit att höja värdet af de hemman, öfver hvilkas mark de framdragits, kan detta möjligen äga sin riktighet i fråga om väganläggningarne, men med kanalerna

torde ett motsatt förhållande ega rum, då dessa ofta icke obetydligt försvåra hemmanens brukning.

På dessa grunder har Utskottet biträdt den mening, som skatteregleringskomitén i förevarande afseende framställt och i öfverensstämmelse härmed föreslagit bestämmelser i ämnet.

Utskottet, som icke har något att erinra emot den föreslagna öfverlåtelsen af skattemannarätt till sådana hemman och lägenheter af krono natur, som enligt hittills gällande föreskrifter kunna till skatte köpas, hyser deremot betänkligheter rörande de bestämmelser angående omföringen af dessa hemman och lägenheter, som i punkten 17:o af Kongl. Maj:ts proposition innehållas. Här föreslås nemligen, att, efter behörig utredning angående innehafvarens besittningsrätt och när densamma funnits vara ostridig och af beskaffenhet att, enligt hittills gällande stadganden, skatteköpsrätt dermed varit förenad, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande har att förordna om ifrågasvarande hemmans och lägenheters omföring i jordeboken ifrån krono till skatte. Omföringen skulle således i hvarje fall verkställas oberoende af hemmans- eller lägenhetsinnehafvares samtycke, och det är ett dylikt förfaringssätt, som synes Utskottet mindre tillfredsställande. Ty ehuru väl åbons besittningsrätt till fastigheten genom omföringen förvandlas till eganderätt och man således kunde vara böjd för det antagande, att åbon icke kan hysa någon motvilja mot en åtgärd, hvarigenom han skulle erhålla full dispositionsrätt öfver fastigheten, så förefinnas dock åtskilliga omständigheter, som tala för, att en sådan förändring icke alltid skulle af åbon anses fördelaktig och därför icke heller borde företagas utan hans samtycke.

Utskottet har härvid i främsta rummet tänkt på de kostnader, som för åbon blifva en oundviklig följd af den föreslagna omföringen, och då denna skall verkställas först efter behörig utredning angående innehafvarens besittningsrätt och när den samma funnits ostridig, lära dessa kostnader endast i högst få fall inskränka sig till lösen af Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes resolution i ämnet. Rättigheten att till skatte köpa hemman och lägenheter af krono natur tillkommer enligt hittills gällande föreskrifter den, som innehar lagligen befastad besittningsrätt eller pröfvas vara dertill berättigad, och de kostnader, som varit förenade med utredningen häraf, torde ej sällan hafva uppgått till mångdubbla beloppet af skatteköpeskillingen samt säkerligen afhållit mången åbo, hvars besittningsrätt icke varit fullt ostridig, från att mot erläggande af den jämförelsevis obetydliga skatteköpeskillingen förvärfva eganderätt till sin innehafvande fastighet. Då endast ett obetydligt antal af dessa hemman och lägenheter nu mera återstår, kan man därför på goda grunder antaga, att större delen just utgöres af sådana, hvilkas innehafvare icke kunna utan ansenliga kostnader styrka sin besittningsrätt.

Då den föreslagna förändringen möjligen äfven i andra afseenden kan anses för åbon innebära en förlust, synes billigheten fordra, att skattemannarätten icke påtvingas åbon mot hans vilja, utan bör i hvarje särskildt fall åbons samtycke utgöra en nödvändig förutsättning för omföringens verkställande; och ett stadgande härom har Utskottet ansett böra i författningen införas.

På grund af hvad Utskottet sålunda anfört får Utskottet hemställa:

1:o. *Beträffande rustnings- och roteringsbesvärerna:*

att Riksdagen, med förklarande att Kongl. Maj:ts förslag till lag angående rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning, icke kunnat af Riksdagen oförändradt antagas, må för sin del antaga nedanstående lag i detta ämne; dock under förutsättning och vilkor, det Riksdagens båda Kamrar med indelningsverkets upphäfvande fatta sammanstående beslut, dels om landt- och sjöförsvarets ordnande, dels om afskrifning af den å viss jord hvilande grundskatt, samt dels om sådana ändringar uti bevillningsförordningen och kommunallagarne, som af indelningsverkets upphäfvande och grundskattens afskrifning må varda påkallade.

Lag angående rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning.

§ 1.

Rustnings- och roteringsbesvärerna skola *eftergifvas på det sätt, att af hela deras uppskattade värde afskrifvas tio för hundra med ingången af år 1884 och sedermera fem för hundra hvar annat år*, under iakttagande af de särskilda bestämmelser *och undantag*, som i denna lag äfvensom *beträffande öfvergången* från den nuvarande till den nya härordningen finnas meddelade.

§ 2.

Extra roteringen och frälserusttjensten äfvensom presterskapets

åliggande att vid inträffande krig utgöra krigsgärd i spannmål skola med ingången af år 1884 helt och hållet upphöra.

§ 3.

Mom. 1. De på grund af *kontrakt hel- eller halfvakanta* rusthåll och rotar vid kavalleriet samt vakanta rusthåll och rotar vid infanteriet och båtsmanshållet komma i åtnjutande af afskrifning, i likhet med rusthåll och rotar i allmänhet, först när vakanskontraktet tilländagår; skolande, intill dess sådant skett, besväret utgöras och ersättning eller understöd till dessa rusthåll och rotar utbetalas, på sätt hittills egt rum, allenast med den förändring att, der vakansafgift utgöres till regemente eller kår, densamma enligt stadgandet i § 11, 2:o indrages till statsverket, samt att ersättningen eller understödet från och med år 1884 utbetalas efter omsättning till penningar enligt de i § 12 bestämda grunder.

Mom. 2. Rust- eller rotehållare vare berättigad att, äfven innan tiden för de i mom. 1 omnämnda kontrakt tilländagår, hos *Konungens* Befallningshafvande uppsäga vakanskontraktet, i hvilken händelse, äfvensom då uppsägning från kronans sida på grund af derom i kontraktet gjordt förbehåll eger rum, vakanskontraktet upphör med det år, hvarunder uppsägningen skett, och afskrifningen vid tiden för vakanskontraktets upphörande tager sin början.

§ 4.

Prestationerna för hvarje rusthåll eller rote bestämmas regements-, kår- och, vid båtsmanshållet, kompanivis till nedannämnda värden:

A) å hela rustnings- eller roteringsbesväret:

vid berustade kavalleriet:

för Lifregementets dragonkår	}	400 kronor.
Lifregementets husarkår		
» Smålands husarregemente	}	370 »
» Skånska husarregementet		350 »
» Skånska dragon- »		

vid berustade infanteriet:

för Lifregementets grenadierkår	320 kronor.
» Vestgöta regemente	
» Andra Lifgrenadierregementet	310 »
» Smålands grenadierbataljon	300 »

vid roterade kavalleriet:

för Jemtlands hästjägarekår (för dubbelrote)	300 »
--	-------

vid roterade infanteriet:

för Första Lifgrenadierregementet	
» Uplands regemente	180 »
» Vestgöta Dals »	
» Skaraborgs »	170 »
» Nerikes »	
» Vermlands »	160 »
» Vestmanlands »	
» Jönköpings »	
» Kronobergs »	
» Kalmar »	
» Dalregementet	150 »
» Bohusläns regemente	
» Helsinges »	
» Elfsborgs regemente	140 »
» Vesterbottens fältjägarekår	150 »
» Södermanlands regemente	
» Jemtlands fältjägarekår	
» Norra Skånska infanteriregementet	130 »
» Södra Skånska »	
» Norrbottens fältjägarekår	

vid berustade båtsmanshället:

för Blekinge 1:a--6:e kompani	120 »
» Södra Møre 1:a--3:e kompani	110 »

vid roterade båtsmanshället:

för Tjusts kompani				
› Gotlands 1:a och 2:a kompani	}	130 kronor.		
› Södermanlands 1:a och 2:a »				
› Södra Roslags 1:a och 2:a »				
› Norra » 1:a och 2:a »				
› Andra Norrlands 1:a och 2:a »				
› öfriga båtsmanskompanier	120	›		
› frälseroteringen i Blekinge och Södra Møre	130	›		
› utsockne frälsehemman i Halland (half vakansafgift)	60	›		
› städernas båtsmanshåll	110	›		
B) å skyldigheten att hålla häst med tillhörande persedlar:				
för Lifregementets dragonkår	}	190		
› Lifregementets husarkår				
› Smålands husarregemente			180	›
› Skånska husarregementet			}	170
› Skånska dragonregementet				
C) å skyldigheten att hålla häst:				
för Jemtlands hästjägarekår		160		

§ 5.

De liqvider mellan statsverket, å ena sidan, och rust- eller rotehållare, å den andra, som under afskrifningstiden enligt denna lag ifrågakomma, skola verkställas efter de i nästföregående § bestämda värden, med undantag för:

1:o soldatrotarne inom Särna, Idre och Hede byalag i Kopparbergs län, båtsmansrotarne på Visingsö samt de nio båtsmansrusthåll i Kalmar län, för hvilka presterskapet emot eftergift af sina utlagor erlägger vakansafgift, å hvilka rotar och rusthåll värdena skola utgöra samma belopp, hvarmed vakansafgifterna nu utgå;

2:o med ordinarie rotering, till hälften emot annan roterad jord, belagda hemman inom de f. d. privilegierade jernbergslagen, hvilka hemmans roteringsskyldighet för hvarje rote skall bestämmas till hälften af ofvannämnda medelvärde för det regemente, till hvilket de äro indelade eller inom hvars stånd de äro belägna.

§ 6.

Rust- och rotehållare skall vara skyldig att äfven under afskrifningstiden utgöra rustnings- eller roteringsbesväret effektivt, intilldess ryttaren, soldaten eller båtsmannen afgår, från hvilken tid rust- eller rotehållaren är skyldig och berättigad att erlægga vakansafgift och derå i behörig ordning tillgodonjuta afskrifning.

§ 7.

Då ryttare, soldat eller båtsman afgår, skall vederbörande rust- eller rotehållare intill slutet af det år, hvarunder afgång skett, erlægga tillfällig vakansafgift, i den ordning, hittills gällande författningar stadga, samt rusthållet eller roten i afseende å likviden med statsverket för hela detta år anses såsom effektivt.

§ 8.

Då för rusthåll eller rote, hvarom i § 3 sägs, afskrifning tager sin början, skall den vakansafgift, hvarå afskrifningen bör ega rum, sättas till enahanda belopp, som då ännu kvarstår för rusthåll eller rote i allmänhet vid samma regemente, kår eller båtsmanskompani.

§ 9.

Den af rusthåll vid infanteriet utgående hästvakansspanmål skall utgöras, så länge rusthållet är eller, enligt hvad ofvan är sagdt, anses såsom effektivt, men omsättas till penningar efter medeltalet af 1872—1881 årens medelmarkegångspris.

§ 10.

De Göteborgs stad anslagna rotar inom Säfvedals härad skola åtnjuta afskrifning efter samma grunder, som för rotar vid Elfsborgs regemente i denna lag äro fastställda; skolande de från rotarne utgående vakansafgifter tills *vidare tillfalla* Göteborgs stad, *och ankommer på vidare utredning, huru vida de samma kunna till statsverket indragas eller om staden må vara berättigad till ersättning för nu utgående vakansafgifter.*

§ 11.

Med ingången af år 1884 skola till statsverket indragas:

1:o) de rotevakansafgifter af Särna, Idre och Hede byalag, som nu tillgodonjutas af Elfdals socknemän, hvilka deremot befrias från skyldigheten att vid inträffande krig anskaffa de soldater, för hvilka ifrågavarande afgifter utgått;

2:o) de till regementen och kårer nu ingående vakansafgifter.

§ 12.

De till statsverket indragna ränte- och tiondeanslag äfvensom sådana afskrifna räntor, för hvilka ersättning till rusthåll och rotar nu utbetalas efter årlig medelmarkegång, skola omsättas till penningar efter medeltalet af 1872—1881 årens medelmarkegångspris, och skall beloppet deraf med tillagd forsellönsersättning å spanmälen, beräknad till 8 öre kubikfoten för råg och korn samt 6 öre kubikfoten för hafre, för hvarje rusthåll eller rote sammanföras med det till rusthållet eller roten eljest från statsverket utgående penningeanslag; börande derefter ifrågavarande statsanslag såsom rustnings- eller roteringsunderstöd årligen, så länge rustnings- eller roteringsbesväret utgöres effektivt, med oförändradt belopp godtgöras vederbörande på sätt här nedan sägs.

§ 13.

De från statsverket utgående anslag till Jemtlands roteringskassa och Vestmanlands knektelegomedelskassa skola efter ingången af år 1884 icke vidare ingå till nämnda kassor, utan skall — sedan anslaget till Jemtlands roteringskassa blifvit enligt de i § 12 angifna grunder till visst penningebelopp bestämdt och lika fördelat emellan rotarne, med iakttagande deraf att hvarje kavallerirote erhåller dubbelt emot infanterirote, och anslaget till Vestmanlands knektelegomedelskassa fördelats lika emellan de till understöd från nämnda kassa berättigade rotar — det för hvarje rote sålunda bestämda understöd *på sätt och i den ordning, som i § 15 vidare sägs, årligen tillgodokomma vederbörande rotehållare, så länge roten är eller anses såsom effektiv, men derefter indragas till statsverket.*

§ 14.

För rusthåll och rotar, till hvilka något understöd af statsmedel icke utbetalas, skall afskrifningen försiggå sålunda att, der rustningen eller roteringen utgöres effektivt, rusthållet eller roten årligen af statsmedel tillgodonjuter ersättning, motsvarande så stor procent af det i § 4 bestämda värde å hela rustnings- eller roteringskostnaden, som till och med året näst före ersättningens utbetalande är afskrifven, hvaremot, der skyldigheten fullgöres medelst erläggande af sådan vakansafgift, som bör genom afskrifning minskas, det ursprungliga beloppet deraf, beräknadt till ofvanberörda värde, skall nedsättas med så stor procent, som till och med året näst före vakansafgiftens erläggande blifvit eftergifven.

§ 15.

För rusthåll och rotar, till hvilka understöd af statsmedel enligt § 12 utbetalas, och som äro berättigade till afskrifning, skall densamma verkställas på följande sätt:

1:o) der det i § 4 bestämda värde å hela rustnings- eller roteringskostnaden är större än understödet, skall vederbörande rust- eller rotehållare, så länge besväret utgöres effektivt, jemte nyssnämnda understöd tilldelas en årlig ersättning, motsvarande så stor procent af skilnaden emellan understödet och värdet å rustnings- eller roteringskostnaden, som, enligt grunderna för afskrifningen, till och med året näst före ersättningens utbetalande är eftergifven, hvaremot, i händelse rustnings- eller roteringsbesväret fullgöres genom erläggande af vakansafgift, merberörda understöd skall indragas till statsverket, samt rust- och rotehållare årligen erlægga så stor procent af skilnaden emellan oförmälda värde å rustnings- eller roteringskostnaden samt nyssnämnda understöd, som intill början af det år, hvarunder inbetalningen eger rum, efter ofvannämnda grunder för afskrifningen ännu kvarstår;

2:o) der hela värdet å rustnings- eller roteringskostnaden är lika stort med eller mindre än understödet, skall detta sistnämnda, så länge besväret utgöres effektivt, utbetalas till vederbörande rust- eller rotehållare utan rättighet för dem att derutöver tillgodonjuta något ytterligare anslag af statsmedel, men, i händelse rusthåll eller rote är vakant, indragas till statsverket emot

befrielse för rust- eller rotehållaren från vidare utgifter för rustnings- eller roteringsbesväret.

§ 16.

För rusthåll och rotar vid kavalleriet, der, på sätt i § 10 af lagen om öfvergången från den nuvarande till den nya härordningen omförmäles, manskap, aflönadt med torp, efter öfvergångstidens slut kvarstår, skall, så länge detta förhållande fortfar, vakansafgift årligen erläggas med de i § 4 här ofvan bestämda värden för häst och persedlar vid rusthåll och för häst vid rotehåll, samt rusthållet eller roten komma i åtnjutande af afskrifningen i den ordning, som för effektiva rusthåll och rotar i §§ 14 och 15 stadgas.

§ 17.

Sådana boställen och hemman, hvilka nu äro ålagda ordinarie rotering emot full ersättning derför, beräknad efter markgångspriset å kostnaden för en soldat- eller båtsmansrote, skola från och med 1884 års ingång och så länge besväret utgöres, tillgodonjuta ersättning af statsmedel efter de i § 4 bestämda värden å kostnaderna för en soldat- eller båtsmansrote.

§ 18.

Understöd för rustning eller rotering, som af statsmedel utgår, skall vid de årliga uppbördsstämmorna för det föregående året till vederbörande utbetalas, likasom äfven de vakansafgifter, hvilka de rustnings- eller roteringsskyldige för det föregående året skola utgöra, då erläggas.

§ 19.

Ordinarie eller extra rotering skall från och med 1884 års ingång icke vidare åsättas.

§ 20.

De ytterligare bestämmelser, som vid tillämpningen af denna lag kunna finnas erforderliga, må af Konungen meddelas.

§ 21.

Denna lag må icke utan Konungs och Riksdags sammanstående beslut ändras eller upphävas.

2:o. *Beträffande grundskatterna:*

att, under förutsättning och vilkor, det Riksdagens båda Kamrar fatta sammanstående beslut dels om landt- och sjöförsvarets ordnande med indelningsverkets upphäfvande, dels om rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning samt dels om sådana ändringar uti bevillningsförordningen och kommunallagarne, som af beslutet om indelningsverkets upphäfvande och grundskatternas afskrifning må varda påkallade, Riksdagen må för sin del antaga följande

Lag angående afskrifning af den å viss jord hvilande grundskatt.

§ 1.

Ränta och kronotionde å hemman eller lägenhet skola i kronans jordeböcker och räkenskaper sammanföras till *en* summa, under benämning *grundskatt*.

§ 2.

Grundskatt å hemman eller lägenhet af skatte eller frälse natur samt å sådana hemman eller lägenheter af krono natur, som enligt hittills gällande föreskrifter kunna till skatte köpas, likasom ock dels kronan behållen grundskatt å ecklesiastikstatens boställen samt å hemman eller lägenheter, hvilka innehafvas af enskildt verk, menighet eller inrättning, och dels presternes utlagor skola, med iakttagande af de särskilda bestämmelser och undantag, som här nedan finnas meddelade, afskrifvas samtidigt med rustnings- och roteringsbesvären och efter samma grunder, som för dessa besvärs afskrifning varda af Konung och Riksdag bestämda; skolande

till grund för afskrifningsprocentens beräkning läggas grundskattens belopp, sådant det vid afskrifningstidens början är i jordeboken upptaget.

§ 3.

Der vid afskrifning å grundskatt för hemman eller lägenhet bråk af öre uppkommer, beräknas afskrifningsbeloppet till närmast högre öretal.

§ 4.

Från den i § 2 här ofvan stadgade afskrifning undantagas hospitalens med ingången af år 1877 till statsverket indragna frälseräntor och andra afgälder af fast egendom.

§ 5.

Grundskatt å de för statsverkets räkning utarrenderade egendomar skall, der nu gällande arrendekontrakt sådant föreskrifva, oafkortadt utgöras intilldess, vid upprättande af nya kontrakt om dessa egendomar eller deras disponerande på annat sätt, grundskatten kan utan förlust för statsverket upphöra.

§ 6.

Grundskatt å militära och civila boställen skall med ingången af år 1884 helt och hållet upphöra; den kronan behållna grundskatt af dessa egendomar dock endast, såvida densamma kan statsverket ersättas genom en motsvarande minskning i vederbörande embets- eller tjänstemans penningeaflöning.

§ 7.

Sådan i kronans jordeböcker upptagen grundskatt å ekklesiastika boställen samt å hemman och lägenheter, tillhöriga enskildt verk, menighet eller inrättning, som är vederbörande boställsinnehafvare eller hemmanets egare anordnad, skall med ingången af år 1884 ur jordebok och räkenskaper uteslutas.

§ 8.

Afskrifning må icke ega rum, vare sig af de skogsräntor, som utgöras för områden, hvilka i ersättning för privilegierad stockfångst blifvit åtskilliga sågverk i de norra länen upplåtna, eller af de afgifter, hvilka blifvit åsatta åtskilliga inom nämnda län belägna, åt enskilde endast tillsvidare upplåtna lägenheter; börande dessa räntor och afgifter redovisas under titel arrendemedel.

§ 9.

De till båtsmansrustningen i Blekinge anordnade tillskotts-räntor skola med ingången af år 1884 till statsverket indragas, emot ersättning till vederbörande rusthållare på sätt i lagen angående rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning stadgas.

§ 10.

Andra för rustning eller rotering anordnade räntor än de i nästföregående § omförmälda äfvensom den för samma ändamål anordnade kronotionde skola med ingången af år 1884 ur jordeböcker och räkenskaper uteslutas.

§ 11.

Sådana i kronans jordeböcker och räkenskaper förekommande anordnade ränte- och kronotiondeanslag, för hvilka något *annat besvär än rustning eller rotering* utgöres, eller hvilka utgöra ersättning för jordförluster i följd af kanal- och väganläggningar, skola med ingången af år 1884 *till statsverket indragas emot ersättning af statsmedel till vederbörande, svarande mot ränte- eller tiondeanslagets i kronans jordebok upptagna belopp.*

§ 12.

Förmånen af grundskatternas afskrifning å de under bruk skatteköpta hemman tillgodokommer åbon.

§ 13.

Ny eller tillökad grundskatt må från och med ingången af år 1884 icke åsättas med undantag för:

1:o) rekognitionsskogar samt sådan jord, hvilken till följd af redan meddeladt beslut skall, emot erläggande af skatteköpeskilling och utgörande af grundskatt, till enskilde öfverlåtas utan uppodlingsskyldighet; börande, då upplåtelse under enskild eganderätt af dylik egendom framdeles sker, köparen förpligtas att, jemte erläggande af skatteköpeskilling enligt nu gällande stadganden, friköpa sig från skyldigheten att utgöra grundskatt genom erläggande af en löseskilling, motsvarande femton gånger grundskattens belopp;

2:o) sådana skogsområden, som tilldelas sågverk i de norra länen i ersättning för privilegierad stockfångst; börande dessa områden icke vidare till hemman indelas, utan, enligt hittills gällande stadganden, alltid åsättas skogsränta, hvilken, i likhet med hvad beträffande redan åsatta dylika räntor här ofvan är sagdt, skall i räkenskaperna redovisas såsom arrendemedel.

§ 14.

Redan åsatt grundskatt, hvilken, först sedan år 1884 ingått, skall efter åtnjutna frihetsår börja utgöras, må den skattskyldige eftergifvas.

§ 15.

Drängespanmålen och hjälpedagsverkena i Färentuna härad af Stockholms län skola, sedan dagsverkena omsatts till penningar i den ordning, som angående de i ordinarie räntan ingående persedlars omsättning och förenkling är i Kongl. kungörelsen den 11 Maj 1855 stadgad, afskrifvas efter enahanda grund, som här ofvan är för grundskatten bestämd.

§ 16.

Skattemannarätt icke allenast till rusthåll, säterier och bergsmanshemman af krono natur, utan ock till andra sådana under åbo- rätt upplåtna, kronan tillhöriga hemman och lägenheter, hvilkas

åbor af Konungens Befallningshafvande antagas och som enligt hittills gällande föreskrifter, emot till statsverket ingående afgift, kunna till skatte köpas, skall, utan erläggande af särskild köpskilling eller annan afgift, tillkomma den person, som derå vid den tid, då denna förändring vidtager, innehar lagligen befast, med skatteköpsrätt förenad besittning, eller pröfvas vara dertill berättigad.

§ 17.

Efter behörig utredning angående innehafvarens besittningsrätt och när densamma funnits vara ostridig och af beskaffenhet att, enligt hittills gällande stadganden, skatteköpsrätt dermed varit förenad, *eger Konungens Befallningshafvande, om innehafvaren dertill samtycker*, förordna om ofvannämnda hemmans och lägenheters omföring i jordeboken ifrån krono till skatte och derom hos Kammarkollegium göra anmälan.

§ 18.

De ytterligare bestämmelser, som vid tillämpningen af denna lag kunna finnas erforderliga, må af Konungen meddelas.

§ 19.

Denna lag må icke utan Konungs och Riksdags sammanstående beslut ändras eller upphävas.

Då Utskottet i öfverensstämmelse med Herr Sällings motion föreslagit, att planen för så väl rustnings- och roteringsbesvärens som grundskattens afskrifning må erhålla egenskap af lag, samt genom hvad Utskottet här ofvan hemställt Friherre Klinckowströms samt Herrar Björnstjernas, Nyströms, Ljunggrens och Jöns Rundbäcks ofvan berörda motioner, så vidt de samma afse grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären, torde få anses besvarade, hemställer Utskottet,

3:o) att ifrågavarande motioner i hvad de röra nämnde skatter och besvär icke måtte till någon Riksdagens vidare åtgärd föranleda.

Enligt hvad ofvan är anfördt, föreslå Herrar Lind och Marcuson uti sin motion N:o 82,

att Riksdagen ville för sin del besluta, att mindre, kronan tillhöriga lotter i hemman, som i jordeböckerna från äldre tider stått uppförda under skattetitel, må af sådana hemmans innehafvare få utan lösen bibehållas såsom skattejord, och kronans rätt till sådana mindre lotter afskrifvas.

Samtliga de fastighetsandelar, hvarom här är fråga, äro till finnandes inom Bohus län, och deras egendomliga ställning har sin grund i förhållanden ifrån den tid, då detta landskap lydde under Norge. Från denna tid förekommer en ränta, benämnd landskyld, hvilken var åsatt ett hemman för »leidingens» eller likartade prestationers utgörande, och derjemte hade den egenskapen, att med rättighet att uppbära denna ränta följde eganderätt till motsvarande andel i hemmanet. Landskylden, som vanligtvis var bestämd i malt och smör, uppbars dels af kronan, dels af enskilda personer och dels af kyrkan eller presterskapet, till hvilka sistnämnda den oftast öfvergått genom förlänningar under katolska tiden, under det kronan merendels åtkommit sin andel derigenom att skattebönderna genom odelskattens förtigande eller genom andra brott förbrutit jord under kronan. Der nu två eller flere af dessa voro berättigade att uppbära landskylden för ett och samma hemman, bestämdes jordeganderätten dem emellan, såsom förut nämnts, efter den kvantitet landskyld, som tillkom hvar och en, och den, som egde största delen deraf, kallades »bäste man» och egde icke blott rätt till bygsel öfver hela hemmanet, hvarmed förstods rätt att, när öfriga lottegares andelar voro åbolediga, bortstädja desamma, utan äfven rätt att uppbära städsla eller taga för så väl deras som sin egen del; och bäste mans rätt tillkom kronan, äfven då hon endast egde hälften i hemmanet.

Sedan Bohus län blifvit förenadt med Sverige, gjordes förfrågan, huru med afseende å införfandet i jordeboken skulle förfaras med sådana hemman och lägenheter, uti hvilka fans både krono- och odels- eller skattejord, och förordnade med anledning häraf Kammarkollegium i resolution den 21 februari 1694, att de skattehemman, i hvilka kronan egde bäste mans rättighet, skulle i jordeboken införas under kronotitel, skatteegarne dock deras deri egande andel förbehållen, samt att de hemman, deri kronan egde mindre än hälften, icke borde klyfvas, utan blifva under sin vanliga skattetitel med dess tillbörliga annotation, och att kronans tillbörliga rätt såsom tillförene skulle i specialräkningen särskildt iakttagas. I enlighet med dessa föreskrifter infördes derefter anteckning i jordeböckerna angående hemmanens kamerala natur.

Under tidernas lopp hunno emellertid dessa förhållanden småningom falla i glömska, och säkerligen var det högst få af egarne till de i jorde-

boken under skattetitell uppförda hemmanen, som egde kännedom om, att en del af deras fastighet tillhörde kronan, då denna på 1840-talet gjorde anspråk på att tillerkännas andel i vissa skattehemman. Vid den undersökning, som med anledning häraf anställdes, befans kronan ega del i icke mindre än 113 stycken olika hemman och 1 lägenhet, och utgjorde de kronan sålunda tillhöriga hemmansdelarne tillsammans 22,303 mantal. Af dessa hemman, hvilka icke finnas upptagna i den förteckning öfver återstående under stadgad åborätt upplåtna kronohemman och lägenheter, som skatteregeringskomitén i sitt utlåtande sid. 159 lemnat, hafva emellertid sedermera skatteköpts tillhoppa 5,399 mantal, för ett sammanlagdt skatteköpeskillingsbelopp af 569 kronor 98 öre, och de fastighetslotter, som i ifrågavarande motion afses, utgöra således 16,904 mantal och 1 lägenhet, för hvilka skatteköpeskillingen uppgår till 1,709 kronor 3 öre.

Af det nu anförda framgår, att dessa fastighetsandelar äro att hänföra till sådana hemman och lägenheter, rörande hvilkas omföring till skatte utan erläggande af särskild köpeskillning Utskottet här ofvan framställt förslag; och får Utskottet med anledning häraf hemställa,

; 4:o) att Herrar Linds och Marcusons ifrågavarande motion icke måtte föranleda något särskildt beslut af Riksdagen.

Af Herr P. G. Petersson i Brystorp har uti motion N:o 92 föreslagits,

att egarne till de hemman och lägenheter, hvarifrån frälserräntor utgå till enskilda personer, måtte utan undanskjutande till framtiden komma i lika åtnjutande af afskrifning å sina räntor, eller deremot svarande ersättning af staten, som annan jordbruksfastighet möjligen kan tillgodokomma.

Ett gemensamt kännetecken på de räntor, hvarom här är fråga, är att de samma af vederbörande jordegare utgöras till enskilda personer, menigheter eller inrättningar, men med afseende å sättet för deras tillkomst och naturen af de fastigheter, från hvilka de utgå, sönderfalla de i tvenne grupper: räntor af frälsskattehemman och räntor af skattefrälsehemman. Utskottet, som beträffande den olika karakteren hos dessa slag af frälseräntor tillåter sig att hänvisa till den utredning, som Kammarrådet Anderson i sitt förut omförmälda betänkande härutinnan lemnat, har här endast velat angående det förstnämnda slaget eller de så kallade frälsskattefrälseräntorna erinra, att de samma tillkommit uteslutande genom transaktioner enskilde emellan, och Utskottet har på grund häraf icke kunnat biträda motionärens framställning i hvad den afser dessa räntor, då en afskrifning af de

samma icke lärer kunna verkställas utan vederbörande ränteinnehafvares medgifvande, och staten icke kan anses hafva någon skyldighet att inlösa dem.

Beträffande skattefrälseräntorna har redan skatteregleringskomitén föreslagit, att de samma skulle af staten inlösas, i sammanhang hvarmed komitén framställt enahanda förslag rörande den kronotionde, hvilken åtföljer patronaträtt inom vissa församlingar eller under annan enskild eganderätt innehafves. Ehuru Kongl. Maj:t i princip godkänt skatteregleringskomiténs framställning härutinnan, har Kongl. Maj:t af skäl, hvarom det vid propositionen fogade utdrag af statsrådsprotokollet lemna närmare upplysning, ansett frågan härom böra för närvarande lemnas å sido. På samma grunder har Utskottet icke heller funnit lämpligt att för närvarande framlägga förslag i det af motionären angifna syfte; men då Utskottet finner en snar lösning af så väl denna fråga som frågan om berörda kronotiondens afskrifning önskvärd, har Utskottet emellertid ansett sig böra tillstyrka underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan härom.

Med anledning af hvad sålunda blifvit anfördt hemställer Utskottet:

5:o) att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes efter förutgången utredning vidtaga åtgärder, för att ej mindre de räntor å skattefrälsehemman, hvilka genom köp, byte eller gåfva kommit från kronan i enskild persons hand och icke blifvit med jordeganderätten förenade, än äfven den kronotionde, hvilken åtföljer patronaträtt inom vissa församlingar eller under annan enskild eganderätt innehafves, måtte emot full ersättning till ränte- och tiondeegarne af statsverket varda afskrifna efter samma grund som ränta och kronotionde i allmänhet; samt

6:o) att ifrågavarande motion i öfrigt icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 2 Maj 1883.

På Särskilda Utskottets vägnar:

LOUIS DE GEER.

Uppgift enligt Skatteregleringskomiténs utlåtande (sid. 159) å de under stadgad åborätt upplåtna kronohemman och lägenheter, hvilka vid 1880 års slut ännu icke skatteförsålts.

	H e m m a n .				L ä g e n h e t e r .		
	Antal.	Mantal.	Skatteköpe- skilling.		Antal.	Skatteköpe- skilling.	
			Kronor.	ö.		Kronor.	ö.
Stockholms län	—	—	—	—	11	200	73
Upsala dito	30	8,804	1,509	39	255	2,732	70
Södermanlands dito	14	3,091	426	87	121	884	96
Ostergötlands dito	6	7,830	2,095	78	494	3,482	18
Jönköpings dito	35	10,523	1,347	84	534	2,826	22
Kronobergs dito	6	1,577	204	04	58	400	52
Kalmar dito	26	5,294	678	54	644	4,015	30
Gotlands dito	2	0,219	33	63	—	—	—
Blekinge dito	7	1,318	108	74	119	476	11
Kristianstads dito	25	4,183	839	84	117	627	15
Malmöhus dito	208	11,223	2,163	90	400	1,296	59
Hallands dito	33	7,527	1,269	18	13	60	71
Göteborgs dito	46	7,419	1,073	08	66	665	70
Elfsborgs dito	43	8,213	1,961	93	391	1,931	77
Skaraborgs dito	33	16,203	2,050	41	822	3,580	60
Värmlands dito	1	0,125	17	08	6	56	87
Örebro dito	154	34,431	2,644	48	88	464	35
Vestmanlands dito	8	1,313	301	64	32	279	74
Kopparbergs dito	86	5,866	976	93	77	118	10
Gefleborgs dito	6	0,724	38	38	17	121	33
Vesternorrlands dito	16	2,057	67	87	—	—	—
Jemtlands dito	8	1,828	278	53	—	—	—
Vesterbottens dito	124	19,657	674	62	—	—	—
Norrbottnens dito	205	26,687	993	03	—	—	—
Summa	1,122	186,109	21,775	73	4,265	24,221	63

Reservationer:

af Herrar *von Ehrenheim, Abelin och Galn*: »Åberopande hvad vi i våra reservationer emot Utskottets Betänkande N:o 1 anført, få vi reservera oss emot Utskottets tillstyrkanden i mom. 1, 2 och 5.»

af Herrar *Hæggström, Abraham Rundbäck och Anders Svensson* vid punkten 1;

af Grefve *Ehrensverd* mot Utskottets förslag angående rustnings- och roterings besvärens afskrifning:

»Då jag ej kan erkänna att det vilkor — *en vidsträcktare tillämpning af den allmänna värnpligten* — som i 1873 års Riksdags underdåniga skrifvelse den 23 Maj, N:o 24, uppstälts för *indelningsverkets och grundskatternas afskrifning*, vunnit full tillämpning i de af Kongl. Maj:t framlagda och af Utskottet hufvudsakligen tillstyrkta förslagen till försvarsväsendets ordnande, har jag icke heller kunnat i allo biträda förslaget om indelningsverkets fullständiga afskrifning under en tid af 37 $\frac{1}{2}$ år. För denna min uppfattning af 1873 års skrifvelses innebörd, då densamma beslöts, finner jag äfven ett stöd i de af landtförsvarskomitén anförda skäl för värnpligtsöfningarnes bestämmande till endast 90 dagar, af hvilka fullt tydligt framgår, att denna utbildningstid är att betrakta såsom militäriskt otillfredsställande, något som derjemte än ytterligare framhålles i en särskild mening, afgifven af 3:ne komiténs militära ledamöter. Nödvändigheten att härom erinra har jag funnit vara så mycket större, som af Andra Kammarens ledamöter i Utskottet, alla utom *en*, yrkats, att beväringens öfningstid skulle inskränkas till endast 60 dagar.

Vid sådant förhållande, och ehuru jag obetingadt erkänner det Kongl. förslagets väsentliga öfverlägsenhet öfver vår nuvarande ofullständiga och i organisativt hänseende otillfredsställande härorganisation, har jag icke ansett mig berättigad att nu medgifva indelningsverkets fullständiga afskrifning, utan trott, att dermed bör anstå tills vilkoret — *en vidsträcktare tillämpning af den allmänna värnpligten* — också blifvit fullständigare uppfyllt, och att derföre också den afskrifning af indelningsverket, som nu kan ifrågakomma, lämpligen bör inskränkas till att omfatta endast $\frac{2}{3}$ delar, och att för den

återstående $\frac{1}{3}$:delen vakansafgift allt framgent bör till staten erläggas. Jag hade visserligen helst sett, att denna tredjedel kunnat ingå till en särskild rekryteringsfond i enlighet med Herr Evers' och min reservation vid landtförsvarskomiténs underdåniga betänkande samt Herr O. M. Björnstjernas i ämnet väckta motion, N:o 27, men då min uppmärksamhet blifvit fäst å de, visserligen icke öofvervinneliga svårigheter, som härvid kunde uppstå, och ingenting hindrar, att de genom den föreslagna vakansafgiften inflytande medel företrädesvis användas till samma ändamål, och Utskottet dessutom genom sitt förslag, att kostnaden för den rekryteringsområdena i lagen om upprätthållande af härens stamtrupp subsidiärt ålagda rekryteringsskyldigheten till hälften skall bestridas af statsverket, gjort bildandet af en sådan fond temligen öfverflödigt, har jag icke velat vidare yrka derpå, helst statsverket väl också torde behöfva en sådan vakansafgift till bestridande af den genom Utskottets beslut för stamsoldaten oskäligt höjda aflöningen, hvilken, om den bifölles, komme att medföra en ökad utgift af ej mindre än 1,750,000 kronor.

Mitt yrkande inom Utskottet var derföre: att af indelningsverket afskrifves $\frac{2}{3}$ successive under $37\frac{1}{2}$ år, med 10 procent under det första och 5 procent under hvartannat af de följande åren, eller i likhet med hvad Utskottet föreslagit för den totala afskrifningen, och att för den återstående $\frac{1}{3}$:delen en fixerad och oföränderlig vakansafgift erlägges till statsverket.»

Häruti instämma Herrar *Rosensvärd*, *Björnstjerna* och Friherre von *Vegesack*.

af Herr von *Ehrenheim* vid punkten 3: »I öfverensstämmelse med de åsigter jag uttalat i min reservation emot Utskottets tillstyrkande i Betänkandet N:o 1, hemställer jag, för den händelse Kongl. Maj:ts propositioner angående lag om härordningen m. m. blifva af Riksdagen afslagna, att Riksdagen i anledning af de i denna punkt behandlade motioner måtte för sin del besluta följande lättnader i rustnings- och roteringsbesvärerna, att, så länge de värnpligtige äro skyldige att för sin utbildning under fredstid tjenstgöra 62 dagar, rust- och rotehållet samt båtsmanshållet tillgodokomma, nemligen:

a) hvarje gång rekryt insättes i nummer vid så väl rust- och rote- som båtsmanshållet, lemnar staten ett bidrag af 50 kronor. Denna så kallade rekryteringshjelp utgår från och med 1886;

b) rusthållsnummer, hvilkas rustningsunderstöd icke uppgår till 200 kronor, erhålla, hvarje gång ny remont insättes, af staten ett bidrag af 150 kronor. Denna så kallade remonteringshjelp, som tillgodonjutes äfven af

effektivt remonterande nummer vid Jemtlands hästjägarecorps, utgår från och med 1886;

c) staten öfvertager från och med 1886 manskapets vid rusthållet beklädnad och beväring jemte annan utredning för detsamma, såsom sadelmundering, remtygs- och trosspersedlar; hvaremot staten samtidigt erhåller fri dispositionsrätt af i bruk varande, af rusthållarne anskaffade, motsvarande persedlar;

d) hvarje rotenummer, som verkligen håller karl, erhåller från och med 1886 ett årligt bidrag eller så kallad lönehjelp af 30 kronor;

e) staten öfvertager från och med 1886 skyldigheten för båtsmanhållet att bekosta kappsäck och småpersedlar;

f) hvarje nummer af båtsmanhållet, som verkligen håller båtsman, erhåller från och med 1886 ett årligt bidrag eller så kallad lönehjelp af 15 kronor;

g) vakansafgiften för de lediga rotarne i Södra Skåne och Blekinge nedsättes från och med 1886 med 10 procent».

I denna reservation instämmer Herr *Gahn*.

af Grefve *K. Posse*, med anledning af Utskottets beslut att afstyrka Herrar *Ljunggrens*, N:o 14, och *Nyströms*, N:o 29, motioner i afseende på lindring i rustnings- och roteringsbesvären:

»Om det ej kan emotsägas, att i och med behovet af en utsträckt värnpligt, har den hittills gällande förpligtelsen för en viss klass af landets invånare, att hålla en stående armé, upphört att vara för dem bindande, torde ock, om man fortfarande önskar att grunda försvaret på ett indelningsverk, med fullt tillräckligt öfivad beväring, rättvisa och billighet fordra, att detta indelningsverk också utsträckes till allt det, som i landet näst den personliga friheten är dyrbarast och värdefullast att försvara, eller den fasta egendomen, och att den derföre borde blifva grunden härför, vare sig den ligger på landet eller i stad, eller om den tillhör den enskilde eller staten, och jag beklagar att skatteregleringskomitén, som enligt sin instruktion hade att, efter fullständig utredning af alla skatteförhållanden i riket, uppgöra förslag till en på denna utredning grundad rättvis fördelning af skattebördorna, ej kommit att göra någon utredning för fördelning af äfven denna skattebörd, och har det troligen kommit sig deraf, att innan denna komités arbeten hunnit att något framskrida, och mera än 2 år före dess afslutande, Kongl. Maj:t funnit skäl förordna om tillsättande af en komité för landförsvarets ordnande, samt denna dervid fått sig ålagdt att bygga försvarsplanen på det af 1878 års Särskilda Utskott afgifna förslag, enär det skulle

varit det förslag, som hittills inom Riksdagen skulle lyckats att tillvinna sig de mesta sympatierna. Att så ej varit händelsen är nu erkänt, och det återstår ej nu annat än att beklaga, det en så önskvärd utredning saknas. Då så är förhållandet och en sådan utredning ej står till buds, samt det säkerligen skall komma att dröja rätt länge, innan den kan blifva gjord och ett förslag grundadt derpå framlagd, och ej är rådligt att för en oviss framtid undanskjuta all tanke på försvarets förbättring, måste man tillse hvad förändringar som kunna göras i det nuvarande indelningsverket, för att så väl i militäriskt hänseende utveckla det som i dess egenskap af skatteföremål reglera det ovissa deri.

Det år 1877 af Kongl. Maj:t framlagda förslag, som visserligen, i motsats af hvad inför Konungen yttrats den 19 Juni 1880, varit det förslag, som inom Riksdagen haft de flesta sympatierna, och jag vågar tillägga inom landet i allmänhet, afsåg, som känt är, ej att i någon mån hvarken utveckla indelningsverket i militäriskt hänseende eller annat än genom vissa medgifna lindringar minska bördan deraf. De egentliga klagomålen i båda nu anmärkta afseenden qvarstodo oberörda och, utan att fästa afseende dervid, tror jag det skall blifva fåfångt att vilja försvara indelningsverket, som en fortfarande grund för den betydligaste delen af landets försvar.

Sedan Herr General Abelin, i sin vid Kongl. Maj:ts proposition N:o 2 om en ny härordning afgifna reservation, visat, att indelningsverket i militäriskt hänseende kan utvecklas högst betydligt och kan tillägna sig alla de förtjenster, som i Kongl. Maj:ts nu omnämnda förslag ej blifvit af någon bestridda, och man sålunda har visshet, att det i militäriskt hänseende är värdt att bibehålla, anser jag det vara en pligt att påvisa de förändringar, som jag anser nödiga både med afseende på lindring uti besväret på grund af en utsträcktare värnpligt, som ock med hänseende till besvärets begränsning för framtiden, sedan man, på grund af ökade militära fordringar på truppen, måste fordra längre utbildnings- och öfningstid för denna och sålunda ökade kostnader för rust- och rotehållare. I det förra afseendet ber jag att i allmänhet få stödja mig på de af Särskilda Utskottet 1877 föreslagna bestämmelser, samt anser att, så länge man skall bibehålla det nuvarande indelningsverket, man ej gerna kan fordra längre tid än 60 dagar för beväringens öfvande, hvilken öfningstid för arméns hufvudvapen, infanteriet, jag tror skäl kan vara att fördela med 45 dagar under första året och med 15 dagar under det andra och hvarigenom ej någon rubbning skedde i nuvarande förhållande mera än för ett af åren. I det senare afseendet eller begränsning af besväret, och hvarvid äfven bör tillses, att man borttager det som ovisst mest tryckande, är sådant nu mera lätt att verkställa, sedan genom skatte-regleringskomiténs utredning man bestämdt känner kostnaden för hvarje

nummer vid olika regemente, corps eller båtsmanskompani. Läger man denna beräkning till grund, och hvarvid skäl torde vara att fästa afseende vid de förändringar i dessa värden, som Kongl. Maj:t i sin proposition om ny härordning, med anledning af vissa myndigheters deröfver afgifna utlåtande, föreslagit, så kan, som sagdt är, man med lätthet bestämma den begränsning af besväret, man vill besluta sig för, och hade jag trott skäl kunna vara för, att $\frac{1}{3}$ af denna uppskattade kostnad blefvet rust- och rotehållare af staten kontant ersatt, samt de återstående $\frac{2}{3}$ fixerade att af roten eller rusthållet utgå, med skyldighet likväl för staten att, om så skulle bevisligen erfordras och af rust- eller rotehållaren det påfordrades, fylla öfverskottet, men då likvisst med för denne förlorad rekryteringsrättighet. Alla andra besvär, än byggnads- och underhållsskyldighet der bostad eller torp af knekten innehades, skulle ej ovillkorligt qvarstå, utan när rust- eller rotehållare hade betalt löhen, hvarmed han med knekten öfverenskommit inom nu omnämnda gräns, så skulle han derefter vara fri från dessa besvär, och för den händelse knekten är berättigad till bostad eller torp, eller ock rust- och rotehållaren ville aflöna honom med naturaprestationer i öfrigt, samt ovisshet skulle uppstå om värdet deraf, så skulle vederbörande Konungens Befallningshafvande ega att vid påkallad pröfning deraf och på vissa uppgifna grunder få afgöra detta värde.

Det enda ovissa besvär, som sålunda efter detta ovillkorligt måste qvarstå, om man på detta sätt ordnar aflöningsförhållandena, är det af underhållet och nybyggnad af bostad eller torp, der sådana skola finnas, och då det är på samma gång det känbaraste af alla, enär det faller så ojemnt, anser jag det billigt att staten äfven härvid träder emellan och antager, att, om detta understöd bestämmes till hälften af den vid *laga syn* utredda och bestämda kostnaden, detta besvär derefter ej skall blifva så känbart, enär rust- eller rotehållaren, genom eget arbete och å hemmanet befintliga materialier, till en betydligare del skall kunna fylla sin andel. Att statens understöd till sådana nummer blifver större än för de öfriga, är alldeles otvifvelaktigt, men jag anser ingen orätt ske deri, då det dels i socialt och andra afseenden är af så stor fördel att på detta sätt aflöna karlen, som ock att den årliga kostnad, hvartill detta besvär blifvit af skatteregleringskomitén upptaget, varit alldeles för lågt, då det i allmänhet beräknats till 10, högst 12 kronor 50 öre per år och per nummer.

Sedan jag nu framställt dessa mina åsikter, öfverlemnar jag dem till Riksdagens bedömande; att de ej skola eller knappast kunna antagas skola leda till något *definitivt* beslut nu, är jag den förste att inse, men skulle Kongl. Maj:ts proposition om en ny härordning blifva afslagen, samt den åsigten blifva gällande, att försvaret skall ställas fortfarande på indelnings-

verkets grund, torde de uttalade åsigterna hafva något berättigadt uti sig att framställas och derföre förtjena något afseende; och är det i detta ändamål som jag vågar yrka:

1:o) att från och med det år, hvarunder beväringens öfningstid utsträckes till 60 dagar, med 45 under det första och 15 under det andra, der denna öfning skall till 2 år utsträckas, samt en af Konung och Riksdag gemensamt antagen värnpligtslag sålunda kan fullständigt tillämpas, tillförsäkras vederbörande rust- och rotehållare följande lindringar, att af statsmedel utgå:

a) vid hvarje rekryts antagning erhålles i rekryteringshjelp ett belopp af 50 kronor, som utbetalas så snart denne af Konungens Befallningshafvande blifvit antagen;

b) i årligt lönebidrag, som utbetalas vid kronouppbördsrådet det påföljande året, erhålle hvarje rust- eller rotehåll ett kontant belopp, motsvarande $\frac{1}{3}$ af den kostnad, som Kongl. Maj:t i sin proposition N:o 2 vid innevarande riksdag beräknat för värdet vid afskrifningen af hvarje infanteri- och båtsmansnummer, vid regemente, corps eller båtsmanskompani, och skall värdet deraf vid det berustade kavalleriet och infanteriet samt vid det roterade kavalleriet beräknas lika med soldats inom samma län;

c) hälften af den kostnad, som drabbar rust- eller rotehållare för nybyggnad eller underhåll af bostad åt soldaten med eller utan torp, hvilken ersättning utbetalas, så snart det af vederbörande befäl blifvit lemnadt intyg, att sådan nybyggnad eller reparation blifvit verkställd i enlighet med de bestämmelser, som vid laga syn blifvit derför gifna;

d) rusthållsnummer, hvars årliga rustningsunderstöd ej uppgår till 200 kronor, erhåller hvarje gång ny remont insättes ett bidrag, uppgående till skillnaden mellan rustningsunderstödet och 350 kronor. Denna remonteringshjelp tillgodonjutes äfven af effektivt remonterande nummer vid Jemtlands hästjägarecorps;

e) staten öfvertager manskapets vid rusthållet beklädnad och beväring, jemte annan utredning för detsamma, såsom sadelmundering, remtygs- och trosspersedlar, hvaremot staten samtidigt erhåller fri disposition af i bruk varande, af rusthållarne anskaffade motsvarande persedlar;

f) Staten öfvertager skyldighet att för båtsmanshållet bekosta kappsäck och småpersedlar;

2:o) Rust- och rotehållare bibehållas vid rättigheten och skyldig-

heten att i fredstid, då ledigt nummer skall besättas, på hittills vanligt sätt antaga till krigstjenst duglig karl; samt der bostad, med eller utan torp, för närvarande finnes, öfverlemna sådan. Kan emellertid rust eller rotehållare icke — för en kostnad, motsvarande så väl det bidrag han för karlens antagning och årliga aflöning eger att enligt 1 § mom. a och b af statsmedel uppbära, som ock den lön motsvarande dubbelt hvad af statsmedel härför årligen erhålles och som det åligger honom att utgifva — anskaffa antaglig rekryt, eger han att till befälet på statens bekostnad öfverlemna rekryteringen och då dervid vara endast förbunden att årligen lemna en lön, som motsvarar dubbla värdet af statens årliga lönebidrag enligt 1 § mom. b samt, om den skall lemnas i bostad eller i torp eller ock önskas lemnas i andra naturaprestationer, dervid vara underkastad den värdering, som Konungens Befallningshafvande, med ledning af länets markegång, i orten allmänt gällande pris, befälets eller på annat sätt verkställd uppskattning af torpet, kan finna skäligt att fastställa».

af Herr *Abraham Rundbäck*: »Då jag anser så väl försvarsfrågans som framför allt landets intresse kräfva, att vi behålla och söka genom tidsenliga reformer förbättra det försvar vi ega, och jag fördenskull yrkat afslag å Kongl. Maj:ts förslag till ny härordning, kan jag följaktligen icke vara med om att, genom bifall till rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning, upprifva grunden, hvarpå detta försvar hvilar.

Deremot anser jag det icke blott billigt och rättvist utan äfven alldeles nödvändigt, i fall vårt försvar fortfarande skall byggas på indelningsverkets grund, att rustnings- och roteringsbesvären blifva på ett tidsenligt sätt reglerade.

Ty huru ändamålsenligt indelningsverket än må vara för upprätthållande af en talrik stam goda soldater, som tillika äro idoga arbetare och aktningvärda medborgare, så måste dock erkännas, att det såsom skattebörd, med sina ovissa besvär och andra olägenheter, är behäftadt med brister, hvilka beklagligen allt för länge, under tvisterna om försvarets ordnande, lemnats ofhulpna.

En reform af indelningsverket bör emellertid enligt min åsigt icke hafva till syfte att i någon väsentlig mån rubba eller förändra dess grunder, organisation eller häfdvunna förhållanden, utan allenast att reglera, lätta och utjemna dess onera så, att alla giltiga anledningar till missnöje dermed blifva i möjligaste mån aflägsnade — hvilket mål lämpligast och säkrast synes vinnas derigenom,

att de rustnings- och roteringskyldige erhålla alla de *lättnader och eftergifter*, som finnas skäliga och utan men för sjelfva institutionen kunna medgifvas;

att deras återstående utgifter blifva, så vidt möjligt är, *fixerade* till ett fast och oföränderligt belopp, så att vederbörande må befrias både från de ovissa besvärerna och från utgifternas vidare tillväxt; samt

att rustnings- och roteringsbördan *utjemnas* på det sätt, att jemte den berustade och roterade jordegendomen äfven den öfriga förmögenheten i landet blifver skyldig att bidraga till den indelta stammens uppehållande.

I enlighet med dessa grundsatser och under förutsättning, att beväringens öfningstid utsträcker till 60 dagar och att ny värnpligtslag varder af Konung och Riksdag antagen, anser jag mig därför böra föreslå:

A) Att de rustnings- och roteringskyldiges onera lättas och regleras sålunda:

1) Rote- och rusthållares afgifter till soldats, ryttares eller båtsmans aflöning fixeras till ett fast och oföränderligt belopp.

2) Detta belopp bestämmes till två tredjedelar af den kostnad, som skatteregleringskomitén i afgifvet utlåtande den 13 September 1882, för afskrifningen af rustnings- och roteringsbesvärerna, beräknat för hvarje infanteri- och båtsmansnummer vid regemente, corps eller båtsmanskompani; skolande värdet af karlens lön vid det berustade kavalleriet och infanteriet samt vid det roterade kavalleriet beräknas lika med roterad soldats inom det län, der regementets eller corpsens hufvudstyrka är förlagd.

3) Der rote- eller rusthåll enligt knektekontrakt eller särskild författning har sig ålagdt att föise knekten eller båtsmannen med bostad eller torp, skola dessa förmåner ingå i karlens lön efter uppskattning, som verkställas på sätt Kongl. Maj:t bestämmer.

Hvad efter uppskattning af omförmälda förmånens värde kan brista i det fixerade lönebidraget, utgöres af roten eller rusthållet kontant eller med andra fördelar enligt öfverenskommelse med karlen.

Uppskattas åter torpet till högre värde än det fixerade lönebidraget, må torpet minskas så mycket, som motsvarar skilnaden, eller ock annat torp lemnas, hvars uppskattade värde icke öfverstiger det fixerade lönebidraget.

4) Der rote eller rusthåll icke har skyldighet att föise karlen med bostad eller torp, utgöres det fixerade lönebidraget med penningar eller, efter öfverenskommelse, med andra fördelar.

Samma rätt åtnjute ock rote- eller rusthåll, som väl har sig ålagdt att föise karlen med torp, men hittills varit i saknad af sådant.

5) För torphusens nybyggnad, äfvensom för stugans brädfodring eller revetering samt takens omläggning å stuga och ladugård ansvarar roten eller rusthållet, men mot ersättning från statsverket, hvilken tillgodonjutes medelst en fast årlig afkortning i det fixerade lönebidraget till belopp, som af Riksdagen bestämmes.

Underhållet i öfrigt öfvertages på statens ansvar af karlen mot årlig godtgörelse, som dock icke utbetalas, förrän det vid husesyn visar sig, att underhållsskyldigheten behörigen fullgjorts.

6) Mot fullgörande af ofvan stadgade skyldigheter vare rote- och rusthållare alldeles fria från vidare utgifter till soldatens, ryttarens eller båtsmannens aflöning, af hvad namn och beskaffenhet de vara må; utan bestridas alla öfriga kostnader för karlens aflöning af staten, som äfven har att sörja för hans pensionering.

7) Vid ofvan i punkten 3) omförmälda uppskattning af torpet uppgöres äfven förslag, i hvilken proportion lönebidraget, der numret är indeladt på s. k. stam- och strörote, skall mellan dessa fördelas; och skall detta förslag, om vederbörande dermed åtnöjas, till efterrättelse fastställas af Konungens Befallningshafvande, som äfven, vid tvist mellan intressenterna, har att skilja dem emellan.

8) Rote- och rusthållare bibehållas vid rättigheten och skyldigheten att i fredstid, då ledigt nummer skall besättas, anskaffa till krigstjenst duglig karl, mot åtnjutande från statsverket af 50 kronor i rekryteringshjälp, hvarje gång ny karl sålunda anskaffas och varder för numret antagen.

Kan emellertid rote- eller rusthållaren icke för en lega eller städja af 50 kronor anskaffa karl mot en årlig lön, som med högst 50 procent öfverstiger rotens eller rusthållets fixerade lönebidrag, öfvertager befälet rekryteringen för numret.

9) *Hel* vakansafgift för karl vid indraget, anslaget eller på längre vakans stäldt nummer fixeras enligt samma grund, som ofvan i punkten 2) finnes stadgad.

Vakansafgift åter, som icke öfverstiger 60 kronor (half vakansafgift), fixeras till det medelbelopp, hvartill densamma uppgått under åren 1871—1880.

Efter enahanda grund fixeras den båtsmansvakansafgift, som åligger städer och köpingar, äfven om dess belopp öfverstiger 60 kronor för nummer.

10) Hästvakansafgiften vid det berustade infanteriet fixeras till det nu bestämda quantum spanmål, hälften råg och hälften korn, att lösas efter tioårigt medelmarkegångspris.

11) Det åt rusthållet samt åt svaga rotar och öfverroterade hemman anslagna understöd skall af dem fortfarande tillgodonjutas oafkortadt. Der vid regemente eller corps kassor finnas med hjälp från staten, till vederbörande rustnings- och roteringsskyldiges förmån, bildade, bibehållas desamma för sitt ändamål, men må icke vidare åtnjuta bidrag från staten.

12) Staten öfvertager manskapets vid rusthållet beklädnad, beväring jemte annan utredning, såsom sadelmundering, remtygs- och trosspersedlar, mot det att staten samtidigt erhåller fri dispositionsrätt till i bruk varande, af rusthållarne anskaffade motsvarande persedlar.

Likaledes öfvertager staten båtsmanshällets skyldighet att bekosta båtsmannens beklädnad, kappsäck och småpersedlar.

13) Vid uppsättande af remont för nummer vid det berustade och roterade kavalleriet lemnar staten en *remonteringshjälp* till ett belopp, motsvarande halfva det värde för en remont, som genom markegång inom länet bestämmes.

14) Skada, som ådrages häst under tienstgöring och hvarigenom han blifver såsom tjenstehäst obrukbar, godtgöres af staten.

15) Den i punkterna 2—6 bestämda reglering af rotes och rusthålls bidrag till knekts eller båtsmans aflöning träder i kraft först med året efter den tjenande karlens afgang. Dock skall rote och rusthåll från och med det år, hvarunder beväringens öfningar utsträckas till 60 dagar, årligen, så länge karlen tjenar, till hjälp för hans aflöning erhålla från staten ett bidrag, motsvarande halfva det fixerade lönebidraget från roten eller rusthållet.

Den i punkten 9) föreslagna fixering af hel vakansafgift inträder från och med det år, vid hvars ingång vakanskontraktet efter behörig uppsägning upphört att vara gällande.

Öfriga föreslagna lindringar medgifvas från och med det år, hvarunder beväringsofningarne utsträckas till 60 dagar.

B) *Att till hjälp för indelta stammens uppehållande en s. k. stamskatt införes,*

hvilken hvar och en, som till staten erlägger bevillning för fastighet eller för inkomst af kapital eller arbete, har att utgöra med 20 procent af sin bevillning efter andra artikeln i bevillningsförordningen. Från utgörande af denna skatt befrias dock egendom på landet, som är betungad med ordinarie rustning eller rotering, äfvensom inkomst, icke öfver-

stigande 1,000 kronor, af rörelse, näring eller yrke samt af allmän eller enskild tjänst eller pension.

Och får jag, efter att sålunda hafva framställt min mening angående en reglering af rustnings- och roteringsbesvärerna, under förutsättning af indelningsverkets bibehållande vördsamt hemställa:

att Riksdagen måtte i underdänig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes taga ofvan framställda förslag till rustnings- och roteringsbördans lättande och utjemnade under ompröfning och derefter till Riksdagen inkomma med de förslag till reglering af indelningsverkets onera, som — under förutsättning att ny värnpligtslag varder antagen och att tiden för beväringens öfningar utsträckas till 60 dagar — kunna finnas lämpliga.»

Häruti instämma Herrar *Hæggström* och *Anders Svensson*, dervid dock den senare anser, att den föreslagna stamskatten bör sättas något högre.

af Herr *Königsfeldt* vid § 1 af lagen angående rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning;

af Herrar *Liss Olof Larsson* och *Sven Andreasson*, som anse, att nyssnämnde § bör erhålla följande lydelse:

»Rustnings- och roteringsbesvärerna skola eftergifvas på det sätt, att af hela deras uppskattade värde afskrifves tio för hundra med ingången af år 1884 och sedermera sex för hundra hvar år, under iakttagande af de särskilda bestämmelser och undantag, som i denna lag äfvensom beträffande öfvergången från den nuvarande till den nya härordningen finnas meddelade.»

af Friherre *De Geer* vid § 1 af lagen angående afskrifning af den å viss jord hvilande grundskatt: »I fråga om planen för grundskatternas afskrifning anser jag, att Utskottet bort tillstyrka Kongl. Maj:ts proposition och sålunda, utan att föreslå det beslutet i detta ämne måtte erhålla egenkapen af lag, hemställa:

att, under förutsättning, det Riksdagens båda Kamrar med indelningsverkets upphäfvande fatta sammanstående beslut, dels

om landt- och sjöförsvarets ordnande, dels om rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning samt dels om sådana ändringar uti bevillningsförordningen och kommunallagarne, som af indelningsverkets upphäfvande och grundskattens afskrifning må varda påkallade, Riksdagen, i syfte att den å viss jord hvilande grundskatt skall afskrifvas samtidigt med rustnings- och roteringsbesvären och efter samma grunder, som för deras afskrifning varda bestämda, må för sin del besluta:

1:o) att ränta och kronotonde å hemman eller lägenhet i kronans jordeböcker och räkenskaper sammanföras till *en* summa, under benämning *grundskatt*:

2:o) att af grundskatt å hemman eller lägenhet af skatte eller frälse natur samt å sådana hemman eller lägenheter af krono natur, som enligt hittills gällande föreskrifter kunna till skatte köpas, äfvensom af dels kronan behållen grundskatt å ecklesiastikstatens boställen samt å hemman eller lägenheter, hvilka innehafvas af enskildt verk, menighet eller inrättning, dels ock af presternes utlagor tio för hundra afskrifvas med ingången af år 1884; dock med iakttagande af hvad här redan finnes stadgadt;

3:o) att, der vid afskrifning å grundskatt för hemman eller lägenhet bråk af öre uppkommer, afskrifningsbeloppet skall beräknas till närmast högre öretal;

4:o) att från den i punkten 2 här öfvan stadgade afskrifning undantagas hospitalens med ingången af år 1877 till statsverket indragna frälseräntor och andra afgälder af fast egendom;

5:o) att grundskatt å de för statsverkets räkning utarrenderade egendomar skall, der nu gällande arrendekontrakt sådant föreskrifva, oakkortadt utgöras intilldess, vid upprättande af nya kontrakt om dessa egendomar eller deras disponerande på annat sätt, grundskatten kan utan förlust för statsverket upphöra;

6:o) att grundskatt å militära och civila boställen skall med ingången af år 1884 helt och hållet upphöra; den kronan behållna grundskatt af dessa egendomar dock endast, såvida densamma kan statsverket ersättas genom en motsvarande minskning i vederbörande embets- eller tjänstemans penningaflöning;

7:o) att sådan i kronans jordeböcker upptagen grundskatt å ecklesiastika boställen samt å hemman och lägenheter, tillhöriga enskildt verk, menighet eller inrättning, som är vederbörande boställsinnehafvare eller hemmanets egare anordnad, skall med ingången af år 1884 ur jordebok och räkenskaper uteslutas;

8:o) att någon afskrifning icke skall ega rum, vare sig af de skogsräntor, som utgöras för områden, hvilka i ersättning för privilegierad stockfångst blifvit åtskilliga sågverk i de norra länen upplåtna, eller af de afgifter, hvilka blifvit åsatta åtskilliga inom nämnda län belägna, åt enskilde endast tillsvidare upplåtna lägenheter; börande dessa räntor och afgifter redovisas under titel arrendemedel;

9:o) att de till båtsmansrustningen i Blekinge anordnade tillskottsräntor skola med ingången af år 1884 till statsverket indragas, emot ersättning till vederbörande rusthållare på sätt i lagen angående rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning stadgas;

10:o) att andra för rustning eller rotering anordnade räntor och den för samma ändamål anordnade kronotionde skola med ingången af år 1884 ur jordeböcker och räkenskaper uteslutas;

11:o) att öfriga i kronans jordeböcker och räkenskaper förekommande anordnade ränte- och kronotiondeanslag, för hvilka något besvär i stället utgöres eller hvilka utgöra ersättning för jordförluster i följd af kanal- och väganläggningar, skola med ingången af år 1884 till statsverket indragas emot ersättning af statsmedel till vederbörande, svarande mot ränte- eller tiondeanslagets i kronans jordebok upptagna belopp;

12:o) att förmånen af grundskatternas afskrifning å de under bruk skatteköpta hemman skall tillgodokomma åbon;

13:o) att ny eller tillökad grundskatt från och med ingången af år 1884 icke skall åsättas med undantag för:

a) rekognitionsskogar samt sådan jord, hvilken till följd af redan meddeladt beslut skall, emot erläggande af skatteköpeskilling och utgörande af grundskatt, till enskilde öfverlåtas utan uppodlingsskyldighet; börande, då upplåtelse under enskild eganderätt af dylik egendom framdeles sker, köparen förpligtas att, jemte erläggande af skatteköpeskilling enligt nu gällande stadganden, friköpa sig från skyldigheten att utgöra grundskatt genom erläggande af en löseskilling, motsvarande femton gånger grundskattens belopp;

b) sådana skogsområden, som tilldelas sågverk i de norra länen i ersättning för privilegierad stockfångst; börande dessa områden icke vidare till hemman indelas, utan, enligt hittills gällande stadganden, alltid åsättas skogsränta, hvilken, i likhet med hvad beträffande redan åsatta dylika räntor här ofvan är sagdt, skall i räkenskaperna redovisas såsom arrendemedel;

14:o) att redan åsatt grundskatt, hvilken, först sedan år 1884 ingått, skall efter åtnjutna frihetsår börja utgöras, må den skattskyldige eftergifvas;

15:o) att drängespanmålen och hjälpedagsverkena i Färentuna härad af Stockholms län, sedan dagsverkena omsatts till penningar i den ordning, som angående de i ordinarie räntan ingående persedlars omsättning och förenkling är i Kongl. kungörelsen den 11 Maj 1855 stadgad, skola afskrifvas efter enahanda grund, som här ofvan är för grundskatten bestämd;

16:o) att skattemannarätt icke allenast till rusthåll, säterier och bergsmanshemman af krononatur, utan ock till andra sådana under åborätt upplåtna, kronan tillhöriga hemman och lägenheter, hvilkas åbor af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande antagas och som enligt hittills gällande föreskrifter, emot till statsverket ingående afgift, kunna till skatte köpas, skall, utan erläggande af särskild köpeskilling eller annan afgift, tillkomma den person, som derå vid den tid, då denna förändring vidtager, innehar lagligen befäst, med skatteköpsrätt förenad besittning eller pröfvas vara dertill berättigad;

17:o) att, efter behörig utredning angående innehafvarens besittningsrätt och när densamma funnits vara ostridig och af beskaffenhet att, enligt hittills gällande stadganden, skatteköpsrätt dermed varit förenad, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande eger, om innehafvaren dertill samtycker, förordna om ofvannämnda hemmans och lägenheters omföring i jordeboken ifrån krono till skatte och derom hos Kammarkollegium göra anmälan; samt

18:o) att de ytterligare bestämmelser, som vid tillämpningen af föreskrifterna angående afskrifningen af grundskatten kunna finnas erforderliga, må af Kongl. Maj:t meddelas.»

Häruti instämmer Friherre *Stackelberg*.

af Herrar *Heggström*, *Abraham Rundbäck* och *Anders Svensson* vid punkten 2;

af Herr *O. M. Björnstjerna*: »Då jag anser uppenbart att de sedan århundraden utgående, till sitt belopp oföränderliga grundskatterna icke kunna betraktas annorlunda än som räntor, hvilka i beräkning tagits så väl vid arfskiften som vid köp af jord, samt då bördan af dessa räntor redan väsentligen lindrats vid deras omsättning i penningar och allt jemt förminskas i den mån jordens värde stiger och penningens faller, finner jag inga-

lunda med rättvisa och billighet förenligt att till förmån blott för den skattskyldiga jordens nuvarande innehafvare efterskänka en så betydlig statsinkomst som den grundräntorna utgöra, hvilket fast mer skulle innebära en stor orättvisa icke blott mot den privilegierade jordens egare, utan äfven mot det stora flertalet af landets öfrige inbyggare, hvilka alla, utan att af förändringen skörda någon fördel, hvar i sin mån skulle på ett eller annat sätt nödgas bidraga till de besutne skattejordegarnes förnöjande.

Allraminst finner jag detta lämpligt i ett ögonblick, när ett förbättradt försvarsverk skulle kräfva betydligt ökade utgifter. Ett ytterligare skäl att motsätta mig det föreliggande förslaget om grundskatternas fullständiga afskrifning finner jag deruti, att intet undantag der göres för det betydliga antal skatteköpta kronohemman, som intill senaste tid för en ringa penning öfvergått i enskild ego, icke ens för dem, som under åborätt innehafvas men ännu ej blifvit skatteköpta.

De verkliga olägenheter i kameralistiskt eller annat afseende, som den ojemna fördelningen af grundräntorna medför, böra med vida mindre uppoffringar å statens och den skattskyldiga allmänhetens sida kunna på tillfredsställande sätt afhjelpas;»

af Grefve *Ehrensvärd*: »Då det torde vara temligen allmänt erkändt, att en fix skatt å jordfastighet — *grundskatt* — icke bör saknas i ett lands finanssystem;

då en sådan skatt alltid funnits hos oss och finnes i alla europeiska länder med undantag af endast Norge, som dock icke helt och hållet öfvergifvit den, utan bibehållit »skylddalern» såsom skattemått för att, när förhållandena sådant kräfva, kunna åter införa en allmän grundskatt, och denna skylddaler ännu utgör grunden för åtskilliga kommunala utgifter äfvensom för amtsutskylderna;

då den otvifvelaktigt berättigade klagan öfver vår nuvarande grundskatts ojemna fördelning och derigenom, i vissa orter, tryckande beskaffenhet synes mig kunna i väsentlig mån afhjelpas, utan att man därför behöfver skrida till en så radikal åtgärd som att i sin helhet *afskrifva* all jorden påhvilande grundskatt, helst den öfverklagade ojemnheten hufvudsakligen gäller *väntan*, men endast i mindre mån *kronotonden*, som mera jemnt drabbar all jord med undantag af det ypperliga frälset;

då genom grundskatternas totala afskrifning staten skulle göra en betydlig och känbar uppoffring, beräknad till omkring 6,000,000 kronor årligen, och hvilken, delvis åtminstone, alltid måste komma att ersättas genom andra skatter, som möjligen komme att trycka andra samhällsklasser ännu mera ojemnt och af dem komme att kännas så mycket mera tryckande,

som de icke såsom jordegarna deltagit i beslutet om hvarken grundskatternas afskrifning eller de nya skatternas — antagligen konsumtionsskatters — införande;

då detta förr eller senare torde komma att hos dessa klasser alstra ett för den bofasta och burgna befolkningen samt landets lugna utveckling betänkligt missnöje; och

då detta synes mig kunna förekommas, om den del af grundskatten, som trycker minst ojemnt — kronotionden — ej allenast bibehålles utan äfven påföres den jord, som för närvarande är derifrån befriad, hvarigenom också den fördel skulle vinnas, att *all* jord i riket bure samma grundskatt, har jag icke kunnat i vidsträcktare mån biträda förslaget om grundskatternas afskrifning, än hvad detta afser *räntan*, utan yrkat, att Utskottet skulle inskränka sitt tillstyrkande till afskrifning af endast grundräntan i enlighet med den af Utskottet godkända afskrifningsplan, men förorda bibehållandet af kronotionden såsom en för all jordfastighet, således äfven det ypperliga frälset, åliggande grundskatt.

Häri instämmer Herr *Rosensvärd*.

af Grefve *K. Posse* med anledning af Utskottets beslut att afstyrka Herr Björnstjernas motion, N:o 28, i afseende på aflösning af grundskatterna:

»Lika öfvertygad som jag är, att rust- och rotehållare haft och hafva en berättigad anledning att fordra lindring i den dem åliggande skyldighet att för sin innehafvande egendom hålla krigsman, sedan detta besvär genom den utsträckta öfningstiden blifvit till betydligt mera tunga, än hvad det var då det af dem antogs, och ännu mera öfvertygad, att de hafva en berättigad laglig grund att från detta åtagande blifva alldeles fria, om en utsträckt allmän värnpligt blifver för hela landet bestämd att utgöra grunden för landets försvar, lika klart synes mig, att den nu på dagordningen stående frågan om grundskatternas efterskänkande eller afskrifning, som det kallas, är oberättigad, åtminstone för så vidt, som ej statens finanser äro i det blomstrande skick, att de äro obehöfliga, och man på den grund kan undvara denna inkomst, utan att lägga på någon skatt i stället.

Det enda gemensamma, dessa besvär hafva, är, att de ligga på jorden och ganska allmänt på samma jord, men indelningsverkets tillkomst beträffande knektehållet grundar sig i friköpandet, om jag må så säga, för den personliga skyldigheten att fullgöra krigstjenst; grundskatterna hafva deremot alltid varit en afgäld af jorden, dels till landets försvar, dels till andra statsändamål. Skulle man nu i utsträckt mån fordra den personliga krigstjensten, äfven om den nu mera ej kan förekomma annat än till försvar, synes mig

ovedersägligt, att när man borttager vilkoret för skyldigheten, så måste man taga bort skyldigheten äfven; så är ej förhållandet med grundskatterna, behovet af dem kvarstår, och om än de i sin första uppkomst varit en för ett visst ändamål åtagen gärd, så är det dock nu mer än 200 år sedan det förklarades, att det, som var åtaget till en början som en gärd, *vore redan då att betrakta »som en årlig utlaga»*, den jorden ålåg. Under sådant förhållande och då härtill nu kommit en 220-årig ytterligare häfd, samt att det ovissa i denna skyldighet numera blifvit alldeles häfdt, så att i värdet för beräkning af en egendoms egentliga afkastning nu mera finnes ingenting så bestämdt eller beräkneligt som dess grundskatter, har det som förut varit ovisst och i ständigt stigande nu mera upphört att vara bådadera och, så långt jag förmår att bedöma, denna skatt för all jord antagit den bestämda formen af en viss årlig ränta, hvilken den redan förut hade för ungefär hälften deraf, genom vilkoret vid försäljning från kronan till enskilda, att mot en ringa köpeskilling allt framgent gifva en årlig afkomst.

För min del tror jag att, i stället för att borttaga denna nu på all skattskyldig jord hvilande ränta, det hade varit mera i statens intresse och nytta, att man sökt komma dertill, att den skattefria jorden mot en ersättning fått åtaga sig en motsvarande afgift och hvarvid man ock möjligen kunde bereda en jemkning, så att all jord erhållit en någorlunda lika fördelad beskattning; men för en sådan reform fordras framför allt eu allmän god vilja, och en sådan torde ej i närvarande tidpunkt kunna åberopas, då om ej allmänna dock högljuddaste ropet är att borttaga de grundskatter som finnas.

Ehuru sålunda ej finnes något rimligt skäl, hvarför staten skulle, så länge den har behof af denna ränta, afhända sig den, kan man dock ej dölja för sig, att den behandling, denna fråga om grundskatternas afskaffande under det sista årtiondet inom så väl Riksdagen som af regeringen rönt, varit egnad att nära en förhoppning om deras försvinnande och man sålunda i politiskt hänseende ej längre förmår neka hvad man i statsekonomiskt måste ogilla, eller det att grundskatterna må försvinna.

Har man måst ingå härpå, återstår då att se till på hvad sätt det kan ske med minsta olägenhet och utan att äfventyra, det statens ekonomiska välstånd hotas. Med hänseende till deras natur af ränta vore det naturligaste och i allo rättvisaste, att skyldigheten från att utgifva denna ränta löstes med ett motsvarande kapital på en gång eller successivt, men af ofta förebragta skäl kan man omöjligen genom lagstiftning eller tvång allmänt åstadkomma detta, och utan en sådan likställighet vore ej i något afseende ändamålet vunnet. Då återstår, enligt mitt förmenande, ej annan utväg därför, så vida man ej vill medgifva denna räntas försvinnande genom att rent

efterskänka den på en gång eller till mindre del hvarje gång, hvartill jag ej kan finna ringaste skäl eller anledning, än att staten, såsom också flera gånger varit föreslaget och äfven ganska nära att ske, sjelf bereder tillfälle för amorteringen; och har man en gång i princip kunnat medgifva, att dessa grundskatter skola kunna få försvinna, torde, med den ställning statsverkets tillgångar för det närvarande lyckligtvis ännu innehafva, tillfälle för en sådan amortering ej vara omöjligt att bereda, utan att derföre pålägga andra skatter, och när så är förhållandet, har man att tillse hvad man dertill kan uppoffra. Det har minst 3:ne, om ej flera gånger förut varit föreslaget, att staten skulle efterskänka $\frac{1}{6}$ af grundskatternas belopp och använda denna eftergifna $\frac{1}{6}$ till amortering af dem, hvarvid man stält sig på den utan tvifvel rigtiga ståndpunkt, att när staten skulle betrakta hela grundskattens belopp som en ränta, hvartill skulle anskaffas motsvarande kapital, kunde man ej i ränta på detta kapital fordra annat eller mera, än hvad staten samtidigt i allmänhet betalade för de kapital staten sjelf förräntade, och på denna ståndpunkt tror jag man fortfarande bör ställa sig; visserligen kommer man, om man vill medgifva amorteringen på samma tid man förut beräknat, att derigenom få, sedan räntefoten för statens skuld nu blifvit så betydligt nedsatt, mot hvad förhållandena voro då dylika förslag förut varit å bane, öka det årliga bidrag staten skulle få lemna, men det är lätt insedt, att i sjelfva saken det ej betyder något, då staten å sin sida har motsvarande mindre ränteutgifter för sina skulder, och förhållandet sålunda blir detsamma som förr. En annan orsak att beräkna räntan för kapitalbildningen till lika belopp, som den staten sjelf betalar i ränta, finner jag deri att, då det visat sig att statens skulder, i mån som de kunna uppsägas, kunna konverteras icke allenast till lägre räntefot utan att man då bör kunna bereda sig tillfälle att genom hastigare amortering minska skulderna, än hvad som vore möjligt om man endast dertill använde det derföre ursprungligen afsedda beloppet. I hvad mån en sådan ökad amortering kan vara fördelaktig och möjlig att göra, kan ingen annan bedöma än de, som hafva att om konverteringen uppgöra kontrakt, och säkerligen kunna de ej bestämma det förr, än vid den tidpunkt en sådan underhandling pågår; och anser jag derföre, att huru mycket man än kunde önska, att det kapital, man sålunda vill bilda, blefve det, genom att till motsvarande belopp minska statens skuld, det dock blir nödigt att äfven medgifva, att, om en sådan användning af amorteringsbeloppet och redan derå uppkomma räntor ej kan ske, ensamt minska statens löpande skuldsumma, uppköp af svenska statens eller allmänna hypoteksbankens obligationer må ega rum, så länge ett sådant uppköp kan ske till parikurs och derunder, och derefter andra länders statsobligationer till den billigaste kurs sådane för hvarje tillfälle stode att erhålla.

Att fullmäktige i Riksgäldskontoret böra blifva den myndighet, som i allt detta bör å Riksdagens vägnar handla och besluta, torde ligga i sakens natur, äfvensom att de böra åläggas att föra räkenskaperna för den fond man afser att bilda, och det i sådan form, att man årligen kan inse och bedöma fondens ställning och på det insigt må vinnas om dess tillväxt sker efter den nu gjorda beräkningen, att efter en tid af högst 40 år hafva bildat det erforderliga kapitalet eller ock att i tid föreslå Riksdagen de förändringar, som kunna anses erforderliga, för att ej till slutet tvingas att till för högt belopp öka det årliga anslaget.

Enligt skatteregleringskomiténs betänkande sid. 149 utgjorde 1880 grundskatterna: i ränta 4,359,790 kronor 35 öre och i tionde 1,649,350 kronor 42 öre och sålunda grundskatternas sammanlagda belopp 6,009,140 kronor 77 öre; och bibehåller man grunden i de förslag, som förut i detta afseende varit framlagda för Riksdagen, att kapitalet som skulle bildas gaf, efter 5 procent räknadt, grundskatternas belopp, skulle detta kapital utgöra: 120,182,815 kronor 40 öre. Då emellertid, som nämndt är, räntefoten vid kapitaliseringen icke bör beräknas hvarken lägre eller högre än hvad staten betalar för sina lån, när det är denna räntefot som bestämmer kapitalets tillväxt, har man att tillse, att man, så vidt möjligt är, träffar dess rätta belopp, och har jag dervid trott mig böra antaga, att denna räntefot nu kan anses utgöra 4,35 procent. Tages denna siffra till utgångspunkt, så skulle det erfordras, för att på 40 år erhålla det önskade kapitalet, att ett årligt bidrag af 1,192,020 kronor dertill afsattes. Vill man derföre anslå 1,200,000 kronor eller ungefär $\frac{1}{5}$ af grundskatternas nuvarande belopp, så hyser jag den förhoppning, att man på en tid af högst 40 år skall hafva bildat detta kapital, hvarefter grundskatterna kunna på en gång afskrifvas.

Den af mig gjorda förutsättning, för att kunna anslå ett så betydligt belopp till grundskatternas försvinnande, beror, som jag ofvanför yttrat, endast derpå, att såväl regering som Riksdag genom sin behandling af denna fråga gjort den till en politisk och att, sedan den blifvit en sådan, klokheden kan bjuda, att om statsverkets tillgångar sådant medgifva, utan att derföre behöfva pålägga andra skatter, göra denna eftergift samt att då göra den i en sådan form, som kan betrygga statsverkets framtida ostörda gång. Genom den utredning skatteregleringskomitén gjort i sitt betänkande sid. 330—339 har den dels visat, att statsverkets inkomster af sådana titlar, som icke äro af skattenatur, böra under de närmaste åren kunna beräknas växa till minst 3,500,000 kronor årligen, förutom hvad som kan vara att förvänta, af redan antagna skatters naturliga tillväxt, och för år 1884 har den visat att ett öfverskott skall finnas från föregående år af minst 1,250,000 kronor förutom de betydliga anslag af tillfällig natur, som för innevarande år blifvit

beviljade till ett belopp af icke mindre än 3,266,905 kronor. Jag anser mig derföre kunna hysa det hoppet, att statsverkets tillgångar skola kunna medgifva denna eftergift, på samma gång som det skall lemna tillfälle att, utan allt för stora rubbningar i vår närvarande grund för vårt försvar, äfven lemna tillfälle att förbättra, lindra och utveckla detsamma.

På grund af hvad jag nu haft äran anföra, får jag föreslå:

1:o) Att, för att bereda tillfälle till grundskatternas afskrifning, i riksstaten må från och med 1884 afsättas årligen ett belopp af 1,200,000 kronor, för att under en tid af högst 40 år blifva i tillfälle att bilda ett kapital af 120,182,815 kronor 40 öre.

2:o) Att detta kapital skall på det sätt bildas:

a) att vid den konvertering af äldre statslån, som år 1884 kan ega rum, och framdeles vid senare statslån, då dessa kunna konverteras, skall, förutom det redan bestämda årliga amorteringsbeloppet för dessa lån, betingas en så mycket hastigare amortering af desamma, som kan verkställas med det under punkten 1 omnämnda årliga anslag, samt de räntevinster, som år ifrån år uppkomma genom dervid redan verkställda amorteringar, allt intill den gräns, som det för statens fördel kan af fullmäktige i Riksgäldskontoret anses vara fördelaktigt;

b) att derest ej hela det belopp, som hvarje år blifver till disposition för en sålunda ökad amortering af statens skuld, skulle kunna med fördel dertill användas, fullmäktige i Riksgäldskontoret må, för det öfverskjutande beloppet uppköpa svenska statens eller allmänna hypoteksbankens obligationer när sådant uppköp kan ske till parikurs eller derunder och, när dertill saknas tillfälle, andra länders statsobligationer till den fördelaktigaste kurs som kan erhållas, och kunna sålunda uppköpta obligationer ej för något statens ändamål användas, än efter af Konung och Riksdag fattadt sammanstående beslut.

3:o) När en sådan fond blifvit till fullo bildad, och öfver hvars årliga ställning fullmäktige i Riksgäldskontoret böra föra räkning och afgifva årlig redovisning, skola alla nuvarande grundskatter med nedannämnda undantag på en gång afskrifvas, dock med å statens sida gjordt förbehåll, att alla de hemman och lägenheter, hvilka nu mot afkortning af sin grundskatt derför utgöra något särskildt besvär, skola för framtiden vara förpligtigade att, så länge det för statens räkning kan fortfarande påfordras, fullgöra samma

besvär emot en ersättning, utgående till samma belopp, hvartill det nu är beräknadt.

4:o) Från afskrifning af grundskatt undantagas:

- a) de som i stället för rotering eller för erhållen lindring deri utgöra vissa skyldigheter eller besvär;
- b) de af skatteregleringskomitén från en sådan afskrifning till undantag föreslagne.

af Herr *Hæggström*: »Då jag icke kunnat biträda förslaget om ny härordning eller om rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning enligt Kongl. Maj:ts nådiga propositioner, så följer deraf, att jag icke heller kan vara med om grundskatternas afskrifning. Förklaringen till denna min ställning ligger hufvudsakligen deri, att jag finner det högst betänkligt att å ena sidan bifalla en härordning, som kräfver betydligt ökade och i mån af dess utveckling årligen växande utgifter, och att å andra sidan samtidigt härmed medgifva fortgående eftergifter till allt större och större belopp å säkra och beaktansvärda statsinkomster, emedan ett dylikt tillvägagående nödvändigt måste hafva till följd nya, tunga skatter, som otvifvelaktigt komma att känbarast drabba de mindre bemedlade klasserna inom samhället.

Deremot kan jag icke annat än finna en tillfällig lindring i grundskatterna till förmån för jordbruket högligen önskvärd, helst jag förut varit med om att förorda ganska betydliga lättnader och eftergifter i indelningsverkets onera. Och om försvaret, såsom jag påyrkat, fortfarande kommer att byggas på det beståendes grund, anser jag äfven, att statens tillgångar skola finnas tillräckliga för beredande af skäligen lindringar både på ena och andra hållet.

Skall emellertid en lindring i grundskatterna medgifvas, så synes den mig uteslutande böra afse den s. k. räntan, emedan denna, såsom åsatt efter olika grunder i olika landsdelar, är mycket ojemnt fördelad, under det kronotionden, som utgår af all jord utom det ypperliga frälset, jemförelsevis jemnt träffar den svenska jorden.

I hufvudsaklig öfverensstämmelse med det förslag till skattelindring, som Kongl. Maj:t framlade till 1877 års Riksdag, vill jag därför förorda,

att ett afdrag af 15 procent af den kronan behållna räntan af frälse-, skatte- och kronohemman och lägenheter må, utan vederlag af ökad bevillning för jordbruksfastighet, medgifvas de skattskyldige.

Som emellertid frågan om en dylik skattelindring torde böra behandlas och afgöras samtidigt med frågan om beredande af skäligen lättnader i rustnings- och roteringsbesvären, får jag hemställa,

att Riksdagen må i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes i sammanhang med pröfningen af frågan om rustnings- och roteringsbördans lättande och utjemnande äfven taga i öfvervägande förestående förslag till lindring i grundskatterna och der- efter till Riksdagen aflåta nådig proposition i ämnet.»

Häruti instämma Herrar *Abraham Rundbäck* och *Anders Svensson*, dervid dock den senare anser, att den föreslagna lindringen bör omfatta så väl tionden som räntan och utgöra 25 procent ;

af Herr *Königsfeldt* vid §§ 1, 2, 16 och 17 af lagen angående afskrifning af den å viss jord hvilande grundskatt; samt

af Herr *Alb. Anderson*, vid § 2 af ifrågavarande lag, rörande den föreslagna afskrifningen af grundskatt å sådana hemman eller lägenheter af krono natur, som enligt hittills gällande föreskrifter kunna till skatte köpas.